

Pedagogická
fakulta
Faculty
of Education

Jihočeská univerzita
v Českých Budějovicích
University of South Bohemia
in České Budějovice

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích
Fakulta Pedagogická
Katedra výtvarné výchovy

Bakalářská práce

Hledání pátého elementu

Vypracovala: Markéta Kamarýtová
Vedoucí práce: Dr. Dominika Sládková-Paštéková, M. A.

České Budějovice 2014

Bakalářská práce v nezkrácené podobě

Prohlašuji, že svoji bakalářskou práci jsem vypracovala samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že, v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění, souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to v nezkrácené podobě elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Thes.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

V Českých Budějovicích 2. 5. 2014

vlastnoruční podpis

Mé poděkování patří Dr. Dominice Sládkové, M. A. za odborné vedení, trpělivost a ochotu, kterou mi v průběhu zpracování bakalářské práce věnovala. Další díky patří mé kamarádce Lence Lagronové za úžasné fotografie a mé rodině za trpělivost a toleranci.

Anotace

Tato práce se zabývá vývojem módního průmyslu a módními návrháři, kteří v něm působí. Praktickou část tvoří tři modely zhotovené z hedvábí doplněné malbou.

Klíčová slova

módní návrhář, haute couture, pret-a-porter, móda, inspirace

Abstract

This work deals with the development of the fashion industry and fashion designers, who operate in it. Practical part presents three models made from silk supplemented by painting.

Key Works

fashion designer, haute couture, pret-a-porter, fashion, inspiration

Obsah

1	Úvod	8
2	Teoretická část.....	9
2.1	Móda po druhé polovině 19. Století.....	9
2.1.1	Mocný nástup módy pod taktovkou Fredericka Wortha.....	9
2.1.2	Svěží nástup Secese.....	10
2.1.3	Inspirace Antikou: Mariano Fortuny	11
2.1.4	Miláček žen Paul Poiret.....	12
2.1.5	Odívání před-, během- a po první světové válce (1910-1919)	15
2.2	20. léta	18
2.2.1	Coco Chanel.....	18
2.3	30. léta	20
2.3.1	Elsa Schiaparelli velká rivalka Coco Chanel	21
2.3.2	Významná jména návrhářů 30. let: Nina Ricci, Alix Grés, Marcel Rochas	22
2.3.3	Hollywoodský styl: Gilbert Adrian	23
2.4	Válečné a poválečné období módy	23
2.4.1	Návrhář 40. let: C. Balenciaga, P. Balmain	24
2.4.2	Móda 50. let.....	25
2.4.3	Inovátor Christian Dior	26
2.4.4	Soudobí módní návrhář: H. de Givenchy, Valentino C. L. Garavani	27
2.5	Bláznivá 60. Léta	28
2.5.1	Yves Saint Laurent: návrhář nových stylů	29
2.5.2	Vesmírná móda: Paco Rabbanne.....	31
2.5.3	André Courrèges	31
2.5.4	Další módní tvůrci 60. let: Karl Lagerfeld, G. Etro	32
2.6	70. léta.....	32
2.6.1	Módní návrhář ivořící ve Francii: C. Montana, J. P. Gaultier, K. Takada, I. Miyake	33

2.6.2	Anglická móda: Biba, V. Westwood.....	35
2.7	80. Léta.....	36
2.7.1	Návrháři tvořící ve Francii – Ch. Lacroix, A. Alaia, Y. Yamamoto.....	37
2.7.2	Italští návrháři – G. Armani, G. Versace.....	38
2.8	90. léta.....	39
2.8.1	Italští tvůrci: Dolce & Gabbana, Prada, G. Gucci.....	40
3	Praktická část	41
4	Závěr.....	43
5	Seznam použité literatury	44
6	Přílohy	45
I.	Obrazová příloha k teoretické části	47
II.	Obrazová příloha k praktické části.....	71
III.	Obrazová příloha k praktické části – konečné modely	77

1 Úvod

Od počátku věků si lidstvo klade otázky o našem původu, cíli, naší cestě. Pochyby, myšlenky, činy se odráží ve všem kolem nás. Nejvíce své pocity, ať kladné či záporné na danou dobu vyjadřují umělci. Díky jejich dílům si můžeme dokreslovat situaci v dané době. Hledání pátého elementu je pro mne přenesený význam pro vyjádření názoru, vymezení se jedince ke společnosti. K tomu nám slouží desítky prostředků. Já jsem osobně zvolila dva: malbu a oděv. Pomocí těchto dvou prostředků se budu snažit ztvárnit vývoj lidského smýšlení a hledání.

Každý návrhář se snaží vystihnout potřeby zákazníků své doby. Hledají kompromis mezi svou vizí a soudobou společností. Jména prvních návrhářů jsou známa od konce 19. století má teoretická část práce tedy začíná v období secese. Budu se snažit představit módní návrháře, kteří vnesli do oboru nové ideje a inovativní střihy. Při sledování vývoje dějin odívání se setkáváme s několika paralelními styly zároveň. S mnoha slavnými či méně známými návrháři, protože svět módy je jedno velké mraveniště, pulzující životem. V oblasti módy působí nejen návrháři, ale i různí umělci, kteří zasahují do módního průmyslu, životního stylu a ovlivňují dění kulturního života. Toto velké pozlátko formuje soudobou společnost. Čím více se přibližujeme k současnosti, tím více stylů mezi sebou soupeří. Většinou se budu orientovat na okolní svět módy (Francii, Itálii, Anglii a Ameriku). Není to tím, že by se mi česká móda zdála nezajímavá, avšak je umírněnější, než v jiných zemích a podřizuje se trendům přicházejících ze světa. Teoretická část bude končit s nástupem 21. století.

Praktická část by měla obsahovat tři modely z hedvábí a malbou. Modely by měly být inspirované vývojem lidského smýšlení nad pátým elementem.

2 Teoretická část

2.1 Móda po druhé polovině 19. Století

Krásné oblečení plné inspirace, se nachází snad v každé velké epoše dějin. Móda je však „nemocí“ 19. století. Vzniká ve Francii a jejími tvůrci jsou Frederick Worth, který jako první signuje modely svou značkou, s Paulem Poiretem, který se nazývá prvním designerem. Oblečení, jemuž je dána signatura, je součástí značky svého tvůrce. Tvůrce se tímto mění z obyčejného krejčího (fournisseura) na dámského krejčího (couturiera) a vytváří módu.¹ Nejhlavnějším znakem módy je její proměnlivost, jakmile „něco“ přijde do módy, už to v módě není. Intervaly pro módní věci se stále zkracují a opakují se v pomyslné spirále. Vysokou krejčovinu nazýváme haute couture, kterou na začátku 19. století předvedli na výstavě v Pavilonu de l'Élegance první designeři. Dnes haute couture slouží k prezentaci návrhářovy vize, jde o velmi nákladnou a nerentabilní záležitost, protože modely nebývají vždy nositelné.²

2.1.1 Mocný nástup módy pod taktovkou Fredericka Wortha

Přenesme se však do druhé poloviny 19. století, kdy Charles Worth (Angličan) se svým švédským partnerem Otto Boberghem zakládá v Paříži vlastní dílnu. Worth umí sám ze sebe udělat hvězdu. Lid šílí po jeho oblečení (obr. 1, obr. 2) ač jeho nápady nejsou tak originální jako prezentace. Worthovi se za druhého císařství daří, také díky kontaktům jeho manželky. V 60. letech se do řad zákaznic přidává také kněžna Paulina Metternichová, která Wortha představuje císařovně Evženie. Ta se brzy přidává k jeho věrným zákaznicím. Worth šil šaty bohatě zdobené kanýry. Oblíbený materiál byl taft, samet, lyonské hedvábí a dřevěné korálky ovinuté hedvábnou nití. Po pádu císařství v roce 1870 se místo krinolíny dostává do popředí Worthův inovativní střih plochá sukňe s honzíkem vzadu. Mezi další Worthovi nápady patřila tunika po kolena, nošená přes dlouhou sukni, kratší krinolína na vycházky a „skopové“ rukávy populární koncem 19. století. Byl to právě Worth, který jako první předvádí světu ucelené sezónní kolekce. Ty se poté z Francie dostávají do celého světa. Worthovi obavy z kopírování jsou tak velké, že prosazuje vznik asociace haute couture fungující dodnes.³

¹ Srov. SEELINGOVÁ, CH.: *Století módy 1900 – 1999*, s. 9.

² Srov. JONAS, S.: *Móda v proměnách času*, s. 41.

³ Srov. BLACKOVÁ, A., CULLENOVÁ O., a kol.: *Móda obrazové dějiny oblékání a stylu*, s. 199.

2.1.2 Svěží nástup Secese

Poslední mezinárodní ucelený styl umění u nás pod názvem Secese, což doslova znamená odtržení se, rozvíjí na přelomu 19. století. Tento styl opravdu vznikl vědomím odtržením mladých umělců od konzervatismu a historismu. Umělci čerpají inspiraci z přírody, to není nic nového. Mnoho umělců hledalo inspiraci v přírodě, avšak secese si hraje s přírodninami a dává jim zcela novou podobu ornamentu. Nejznámějším českým umělcem tvořícím v secesním stylu byl Alfons Mucha, který se stal známým a obdivovaným umělcem po celém světě. Muchovi plakáty, malby, grafiky jsou proslavené, avšak Mucha zasáhl i do světa módy. Vše začalo návrhem na plakát hry Gismonda, ve které hrála Sarah Bernhardtová, ty proslavily Muchu i Sarah ze dne na den. Sarah uzavřela s Muchou smlouvu, ta se týkala nejen plakátů, ale i šperků, účesů a kostýmů pro jednotlivé role. Tato spolupráce vyústila ve hře *Dáma s kaméliemi*, díky které se Sarah stala módní ikonou. Její nezapomenutelné splývavé šaty se spoustou záhybů, přesto jednoduché, byly doplněny výraznými šperky a účesem s liliemi. Nejoblíbenějším šperkem Sarah byl „hadí náramek“, který pro ni navrhl Mucha a zhotovil Fouquet. Toto setkání mezi Fouquetem a Muchou nebylo prvním ani posledním. Mucha navrhoval pro Fouqueta nejen šperky (obr. 3), ale také zařízení pro jeho luxusní obchod na rue Royale. Mucha zasáhl do všech oborů umění. Ovšem opět mezi sebou bojují dva styly oblékání „starý“ a nastupující secesní. Korzety, velké sukně, honzíky a pevné účesy proti uvolněným oděvům. Nastupujícímu novému stylu dominuje silueta S. Splývavé řasené materiály v pastelových barvách se nápadně podobají dámám z plakátů. Umírněnější oděv doplňují nejen výrazné šperky, ozdobou oděvu jsou také „šunkové rukávy“ typické pro tuto epochu dějin. Rukávy jsou bohatě řasené od ramen po lokty, od loktů však látka elegantně a pevně obepíná ruku až k zápěstí. Největší chloubou každé dámy je však její klobouk, bohatě zdobený květinami, pouze ten připomíná něco málo z Worthova stylu.⁴ Worthova silueta měla úzký vosí pas kontrastující s vycpávkami kolem hýždí. Oděv byl i po Worthově zásahu pro ženu spíše svěřací kazajkou, tuhé krajkové stojáčky nutily ženu chodit stále se vzpřímenou hlavou, na které nosila velké klobouky zdobené nejrůznějšími dekoracemi. Nejdražší ozdobou byla pštrosí péra, která také ukazovala na vysoké postavení a byla doplňkem pro večerní garderobu. Pravá dáma chodí vždy zahalená od hlavy až k patě. Šaty na denní nošení byly zhotovovány ze lnu, sametu a vlny. Barvy byly

---

⁴ Srov. SALANTOVÁ, J. *Od krinolíny k džínsům*, s. 139-151.

spíše tlumené, tmavé či pastelové. Večerní róby musely být z hedvábí, krajky, mušelínu, tylu, šifonu nebo sametu bohatě zdobené výšivkou a hlubokým dekoltem. Kůže dámy však byla vidět pramálo.

Také na výstavě r. 1900 nebyl představen nový trend. Důležité bylo uvědomění si poslání couturierů. Všichni se inspirovali Worthem, který už je bohužel pět let po smrti, jeho firmu vedou synové. Důležitou roli sehrála na počátku dějin módy Jeane Paquinová (obr. 4). Nepředvedla nic nového, její prezentace však byla poutavou inovací. Věrně vytvořená vosková figurína s jemnými rysy návrhářky, byla zahalena v nejjemnějších a nejluxusnějších materiálech. Šokující byla také skutečnost, že svět vysoké krejčoviny nepatří jen mužům, i když ho tehdy ovládali a stále ovládají.⁵ Možná proto byla žena do této doby pevně sešňorována a zahalena v nepohodlných leč luxusních materiálech.

2.1.3 Inspirace Antikou: Mariano Fortuny

Ne všechny ženy však chtěly být svázány do nepohodlných rób návrhářů. Potřeba přetvořit dámský šat do něčeho praktického a zároveň estetického a nadčasového se snažili reformátoři již od 50. let 19. století. Přesto, že vznikaly speciální oděvy, povolující ženám pohyb, na začátku 20. století většina žen dává přednost korzetům a šňorováním, jak si móda žádá. Umělci a návrháři z různých konců světa se snaží o změnu. Všechny šaty těchto tvůrců stojí na stejném základě. Zavrhnou korzet, nejen proto, že je nepraktický, je původem zla, chorob. Díky nošení korzetů již od raného věku se nemůže správně vyvíjet kostra. Pas tedy umělci posouvají výše a nechávají volný, některé modely jsou přestřiženy pod prsy s bohatou sukni, rukávy taktéž nejsou obepnuté, tím se velmi uvolňuje celé tělo a žena se může pohybovat, jak potřebuje. Ozdobné prvky mají ladné křivky secesních motivů, nebo jsou inspirovány antickými prvky. V roce 1903 vydala německá koncertní pěvkyně Anna Muthesius knihu Každé ženě její šaty. Anna byla zastánkyní názoru, že šaty by měly vyjadřovat individualitu své majitelky. Tento názor hrdě šířila mezi ženy a apelovala na ně, aby se osvobodily od módního diktátu šířícího se z Paříže a našly si vlastní styl. Teprve pak se budou schopny zorientovat a umět si vybrat nebo navrhnout správný oděv jak z estetického hlediska, tak z kvalitního materiálu.⁶

⁵ Srov. SEELINGOVÁ, CH. *Století módy 1900-1999*, s. 10-20.

⁶ Srov. BLACKOVÁ, A., CULLENOVÁ O., a kol.: *Móda obrazové dějiny oblékání a stylu*, s. 236-237.

Nejznámější šaty inspirované Antikou však vytvořil Mariano Fortuny v roce 1907. Španělský umělec udělal díru do světa umění díky „delfské róbě“ (obr. 5, 6). Fortuny nebyl courturier, nýbrž umělec, který jako první pronikl do tajů plizovaného hedvábí. Šaty se prodávaly v malé krabičce a vypadaly jako stočený provázek. To bylo velmi nezvyklé, ba nepředstavitelné v době objemných krinolín. Fortunyho model nikdy nevyjde z módy, protože nikdy v módě ani nebyl. Znalci umění však delfské šaty okamžitě označí za umělecké dílo, konečně šaty, které nic neukazují ani neskrývají. Nezměrný úspěch této róby je doložen tím, že dodnes nezměněnou ji nosí ty nejnáročnější ženy světa. Pokud se jim ovšem povede originál těchto vzácných šatů vydražit na některé aukci. V čem tkví tajemství delfské róby? Díky plizování se dokonale přizpůsobí každé postavě a působí velmi lichotivě, hedvábí je navíc tak příjemné na kůži. Stejně jako antické chitonové oděvy splývají z ramen bez tvarujících švů, vycpávek a našasení až na zem. Delfos se stala róbou moderních tanečnic. Fortuny jeden z velkých talentů doby se zabýval inženýrstvím a různými vynálezy. Byl také fotograf a tiskař, sběratel umění. Experimentoval s novými postupy tisku na látky, na samet a hedvábí. Tak vznikl nejprve Knossos-šál, závoj z potištěného hedvábí podobný sáří, který se používal jako jevištní kostým. Byl velmi oblíbený a nositelkou byla mimo jiné Mata Hari. Delfskou róbou vyvinul také z jednoduchého pruhu látky, ovšem až poté co vynalezl trvalé plizování látek. Tato metoda bohužel dodnes není zcela známa. Delfskou róbou si nechal Fortuny patentovat v Paříži roku 1909. Avšak to není jediný Fortunyho vynález, který nemůžeme použít, také je nám neznámá metoda subtilního barevného stínování. Díky těmto postupům jsou jeho modely tak zvláštní a každý model originální umělecké dílo.⁷ V pozdější době Fortuny tvoří modely, které vypadají historicky, nevzdává se však plizovaného hedvábí, které je téměř v každém jeho modelu (obr. 7, 8).

2.1.4 Miláček žen Paul Poiret

Začátek 19. století je považován za vznik módy, avšak nebylo by tomu tak nebýt módního tyрана (jak se sám návrhář nazývá) a miláčka žen Paula Poireta, také právem samozvaný první designer. Narodil se 8. 4. 1879. Rodiče byli obchodníci s látkami. Zde se pomalu začíná projevovat Poiretův smysl pro krásné ženské oblečení. Už od útlého věku ho jeho tři sestry a matka obdivují a povzbuzují v jeho snu stát se umělcem. Jediný, kdo si nevšímá jeho talentu a podmanivého kouzla je jeho otec, který Poireta donutí

---

⁷ Srov. SEELINGOVÁ, CH. *Století módy 1900 – 1999*, s. 36.

odmaturovat. Po maturitě Poireta posílá jako posílčka ke známému výrobcí deštníků. Na tuto dobu vzpomíná Poiret jako nejvíce pokořující, avšak vždy si je vědom svého vystupování a dbá na první dojem, kterým ženy okouzlují. Opouští svého zaměstnavatele a jediné co si odnáší do budoucího života je pár odstřížků látek, ze kterých vytvoří couture-kreaci na 40cm vysoké krejčovské panně. Tu dostal od svých milujících sester, bezmezně obdivujících jakékoli jeho dílo. Poiretovo kouzlo musí být opravdu nezměrné, když přes všechnu jeho aroganci je zákaznicemi nazýván módním osvoboditelem žen. Měřítka hodnot je podle Poireta opravdu omezené. Vše kolem srovnává se svým talentem a svou slávou. Přes to, nebo možná právě proto, dostává místo asistenta u couturiera Jacquesa Douceta (obr. 9), samozřejmě Poiretův velký kreslířský talent je také vstupenkou k této pracovní příležitosti. Zde se učí vysokému krejčovskému řemeslu a vybraným způsobům, ale také i diplomacii a dvoření se hvězdám.

Vojenská služba však Poireta vytrhne ze služeb Doucetových. Po absolvování školy roku 1901 je přijat do největší módní společnosti, Worthovi firmy. Worth jak už bylo zmíněno je po smrti. Firma je v rukou Jeana-Philippa a Gastona Wortha. Bratři možná správně vycítili Poiretův talent a k ničemu výraznějšimu ho nepustili. Nyní opět nastupuje nezměrný talent Paula spolu s jeho vybraným chováním, už nyní jsou ženy, které dokáží utratit jmění za jeho oděv. Díky nim a 50 000 franků od své matky si Paul roku 1903 otevírá svůj první salon. První zákaznicí byla obdivovaná herečka Réjane, odchází od svého couturiera Douceta a nechává si šít výhradně u Poireta. Díky Réjane se Poiretův salon brzy plní novými zákaznicemi. Pouhé tři roky po otevření prvního salonu se stává hvězdou. Lidé znají Poiretův obličej a jeho oslavné večírky jsou nezapomenutelné. Paul se obklopuje umělci všech řemesel, konzultuje s nimi, tvoří s nimi, cítí se být jedním z nich. „Jsem blázen, když tvrdím, že jsem umělec?“ se můžeme dočíst v životopisu Paula Poireta nazvaným „Odíval jsem svou epochu“ vydanou v roce 1930.⁸ Ano, jeho ego je věru nezměrné. Proto si neuvědomuje, že v módním průmyslu se začíná objevovat nová hvězda cítící nedostatky doby Coco Chanel. Ta se však objevuje až v pozdním období Poireta, proto se vrátíme do roku 1906, kdy Poiret navrhuje šaty se sukní začínající přímo pod prsy spadající volně až na zem (obr. 10). Inspirace Secesí je zde viditelná, avšak přimíchává k tomu prvky z 18. století z období Napoleona Bonaparta. Tímto vytváří novou linii, která ho činí nesmrtelným. Nazývá ji „La Vague“, protože si s postavou pohrává jako něžná vlna. Možná by se nikdy neodvážil k takové kreaci, nebýt Denis

---

⁸ Srov. SEELINGOVÁ, CH. *Století módy 1900 – 1999*, s. 24.

Bouletové, která se stává jeho ženou. Její dokonalá postava a jemný vzhled se dokonale hodí k Poiretovým módním kreacím. Předvádí jeho modely pokaždé po jeho boku přímo ve společnosti. Její postava byla dokonalá i po narození pěti Poiretových dětí. Ženy šílí a Denisa se stává módní ikonou prvního desetiletí 20. století. „Štíhlá, tmavá, mladá, nesešněrovaná a nedotčená líčidly či pudrem“ tak ji sám popisuje Poiret roku 1913 ve *Vogue*.⁹ Každá Pařížanka chce vypadat jako venkovanka Denisa. Poiretovi se daří. Jeho kreace se čím dál více podřizují estetické formě, místo potřebě žen. Pas posouvá čím dál tím výš, prohlubuje dekolty a příliš zužuje sukně směrem dolů k záložce. Roku 1910 takovou sukni pojmenuje soudečkovou. Ta nutí svou nositelku dělat malé krůčky a chodit cupitavou chůzí, připomínající gejšu. Poiret se opět směje: „Osvobodil jsem její hrudník, ale spoutal jsem její nohy.“¹⁰ Ovšem nyní už si ženy nenechají rozkazovat. Tato sukně nemá úspěch, to Poireta pramálo trápí. Vždyť má i jiné inovace. Místo korzetu pružná podprsenka a podvazkový pás s jemně hedvábnými punčoškami. Ne však černými Poiret ženu zahálí do tělových punčošek a tak navozuje pocit nahých nohou. Tento styl muži i ženy milují. Poiret už má však dlouho v hlavě další nápad a díky Ruskému baletu, hostujícímu v Paříži roku 1909, přišel jeho čas. Oděvy inspirované orientem dohání do krajností, stírá se hranice mezi kostýmem a oděvem na obvyklé nošení. Jeho prezentace nových oděvů je famózní a stejně tak nákladná. Roku 1911 pořádá „Tisící a druhou noc“, nejelegantnější slavnost století. Poiret se snaží uvést svou vizi inscenace životu jako jedné veliké slavnosti. Cestuje se svým harémem umělců a modelek po celém světě a odevšad si ukládá do paměti různé podněty. Zakládá školu užitého umění, ve kterém je navrhován nábytek, látky a dekorativní předměty. Jako první couturier vyvíjí deset let před Coco Chanel svůj vlastní parfém. Poiret řídí vše, celý životní styl. Roku 1911 přichází s kalhotovou sukni, další skandál, který odsuzuje i papež Pius X. V tomto roce také zakládá tiskařskou dílnu, tímto počinem posouvá textilní průmysl dopředu. Samozřejmě látky z jeho dílny jsou opatřeny značkou. Právě v této době se stává prvním designerem. Vše, na co sáhne, přetváří ve svůj originální styl. Dokáže prodat všechny své nápady od doplňků po interiérové vybavení. Roku 1914 musí Poiret narukovat. Po návratu o čtyři roky později je vše jinak. Nic neosvobodilo ženy víc, než válka a funkční návrhářka Coco Chanel. Poiret si nepřipouští, že by mohl neuspět. Musí jen opět nastoupit na scénu. Myslí si, že ženy čekají na příchod Mistra, aby jim řekl, co je opět v módě. Proto uspořádává

---

⁹ Srov. SEELINGOVÁ, CH. *Století módy 1900 – 1999*, s. 27.

¹⁰ Srov. Tamtéž, s. 28.

velké a nákladné slavnosti. Čeká návrat svých ztracených zákaznic. To se však nedaří a během šesti měsíců se dostává do půl milionového dluhu. Bankéři profitují z jeho génia. Poiret se cítí ponížený. Stále čeká na příležitost pro velký návrat. Tu dostává s výstavou Art déco v roce 1925 (obr. 11, 12). Velkolepě vybavené tři lodě plující po Seině jsou naplněny jeho návrhy. První slouží jako restaurace, druhá jako couture-salon a třetí jako butik s parfémů, doplňky a nábytkem. Náklady jsou astronomické, bankéři odmítají vše uhradit a Paul Poiret bankrotuje. Nedokáže se vzdát života na vysoké noze. Smutně pohlíží na couturiery těžící z jeho nápadů. Poiret se stěhuje na venkov, věnuje se malířství. Zůstává zatrpklý. Kdo by si pomyslel, že slavný Paul Poiret roku 1944 umírá osamocený, zchudlý a zapomenutý. Z jeho nápadů však módní průmysl těží dodnes.¹¹

2.1.5 Odívání před-, během- a po první světové válce (1910-1919)

Kolem roku 1910 se na scéně ještě drží Paul Poiret. Ze dne na den, jak už bylo zmíněno, přijel Ruský balet a změnil jak odívání, životní styl, smýšlení, tak i 10 let uznávaný styl líčení. Vše se uvolnilo a každý se chtěl obklopovat výraznými barvami. Líčení, do té doby umírněné, co nejvíce přirozené, bylo to tam a běžné ženy se začaly líčit po vzoru tanečnic, které se líčily o to výrazněji. Líčením to začalo. Ženy zjišťují, že se nic hrozného nestalo a jdou ještě dál. Rozvíjející sportovní aktivity mají na svědomí, že se ženy pomalu poohlížejí po vhodném oblečení pro volný čas. Sice už existují kalhoty či kalhotové sukně, jsou však z tvrdého materiálu a většina žen je nosí pouze pod sukni. Zde začíná zrod jedné mladičké modistky, která používá měkký poddajný materiál roku 1913 Gabrielle Chanelová. Vytváří první sportovní oblečení z žerzeje. Doposud slouží žerzej pouze pro výrobu spodního prádla. Ano, Chanel měla jako první odvalu, založit svou slávu na ne příliš hezkém materiálu. První kolekce byla o funkčnosti a praktičnosti oděvu. Ještě jedna žena měla odvalu navrhnout volné šaty. Madeleine Vionnetová, ta se zabývá spíše než praktičností, estetickou stránkou věci. V roce 1912 zakládá svůj salon. Ostatní ženy ocenily jejího génia až po válce.

V době války se ženy příliš o módu nestaraly. Měly jiné priority, nutnost zastat všechny práce. Díky vysoké úmrtnosti se do popředí dostává černá barva smutku. S minimem šperků po vzoru Anglie. Právě v Anglii se na památku Edwarda VII., objevili

---

¹¹ Srov. SEELINGOVÁ, CH. *Století módy 1900 – 1999*, s. 23-32.

všichni na dostizích v černém, což se stalo módní událostí desetiletí. Zákony na vdovské oblečení byly dosti vysoké: šaty zapnuty ke krku, vždy černé, volné, s širokými sukněmi a klobouky. Klobouk je často zakončen smutečním závojem. Čím delší válka byla, tím mírnější bylo smuteční šatstvo. Jako jediný typ šperku se nosí černé spony z gagátů. Brzy se vhodnou barvou stává i šedá a temně fialová. Oblékání do velkých divadel prošlo také reformou. Elegantní večerní šaty byly sice povoleny, nepovažovaly se ale za vhodné. Nebylo příliš mnoho představení, které by diváky táhlo do společnosti. Výjimkou je Ďagilevův balet Parade. Kostýmy k představení navrhl Pablo Picasso. Vše bylo natolik skandální, že se lidé do divadel opět hrnou v zástupech.

Bylo potřeba žen i na frontách, tak se ke slovu hlásí uniforma. Hlavně kabáty jsou inspirovány uniformami, zakrývají celý spodní šat. Sukně jsou skládané a zkrácené do půlky lýtek, klobouky se zmenšují a jsou bez ozdob. Šperky se nepoužívají. Róby se stále ještě šijí na zakázku, ale nenosí se. Pouze na kratičký okamžik se v roce 1915 objevují šaty s názvem válečná krinolína. Ano, sukně v sobě má opravdu něco málo ze starých dob, je hodně vrstvená, ale sahá pouze po lýtka. Tato módní kreace byla v době války terčem posměchu a do dvou let upadla v zapomnění. Módní domy Poiret a Vionnet jsou zavřené. Stále však tvoří Gabrielle Chanel, která si přezdívá Coco. Její oděv je pro tuto dobu velmi vhodný a tak otevírá druhý butik v Biarritzu, kde se v přímořských lázních oblečení skvěle prodává.

Německá móda se poprvé díky válce odtrhává od pařížského vzoru. Němečtí krejčí získávají sebedůvěru a krejčovský um. V roce 1916 zakládají „Svaz německého módního průmyslu“. Jejich snem je konkurovat Paříži jako hlavnímu světovému městu módy. Chybí jim však dostatek nápadů. Došli tak daleko, že roku 1923 bojkotovali francouzské zboží. Roku 1924 je vše jinak. Berlínští umělci se znovu navracejí do Paříže, aby načerpali inspiraci.

Mnohé ženy si zvykly na svobodu, kterou jim válka přinesla. Uvolnilo se oblečení i morálka. Kratší sukně byly u žen oblíbenější než kalhoty, ty připomínaly těžkou práci za války. Šaty byly co nejjednodušší, měly tvar trubky. Nejen že se dobře přizpůsobují pohybu, ale každá žena si mohla stříh obkreslit a ušít doma na svém šicím stroji. Módní návrháři potřebují nové nápady a hlavně zákazníky. K tomuto cíli dobře poslouží Američané žijící po celé Evropě, mají dostatek peněz. Za zdroj inspirace stejně tak dobře poslouží americký styl hudby jazz. V roce 1919 se zakládají tři nové módní domy: Chanel, Edward Molyneux a Jean Patou.

Po válce se konečně i kalhoty stávají akceptovaným oděvem pro ženy, avšak pouze pro volný čas. Ženy pomalu zjišťují, že i v kalhotách mohou vypadat přitažlivě. Nejoblíbenější jsou u mladých odvážných žen. Na úplné uznání kalhot jako společenského oděvu pro dámy si budeme muset počkat až do druhé poloviny 20. století. Kalhoty jdou ruku v ruce s emancipací.

V tomto desetiletí nejvíce vynikli tři návrháři. Edward Molyneux, všemi nazýván Captain, byl jediným Irem mezi couturieri. Původně se chtěl stát malířem, naštěstí osud tomu chtěl jinak. Díky jediné zakázce, pro řeckou princeznu Marinu, která si u Captaina objednala svatební šaty a módní výbavu pro své manželství, se stává přes noc slavným. Obléká se u něj především evropská šlechta. Captain dokáže dělat v několika módních stylech naráz. Na jedné straně jsou jeho snové, romantické šaty inspirované empírem (obr. 13), na druhé kostýmky připomínající anglickou krejčovinu. Dalším jeho skvělým uměním byly denní komplety doplněné tříčtvrtečním kabátkem, jehož vynález je připisován právě Captainovi. Ovšem i jeho večerní róby vynikaly jednoduchostí, přitom osobitým stylem a originalitou. Ve dvacátých letech otevřel několik poboček v jižní Francii, a jednu v Anglii. Roku 1949 své podniky zavřel.

Jean Patou se oproti Captainovi proslavil svými lehkými oděvy pro tenisovou hvězdu Suzanne Lenglenovou. Navrhoval pro ni plizované sukne z bílého hedvábí, pletené kabátky a čelenku, bez které se tenisový šat neobejde dodnes. Patouovo dílo je ovládáno dvěma styly Art decem a kubismem (obr. 14). Přebírá přísné linie, jasné barvy a geometrické tvary. Díky spolupráci s výrobcí látek mohl navrhovat originální šaty s jeho vlastním vzorem. Patou také zavedl trend, dodnes používaný, pro každou sezónu je určena jiná módní barva. Pak se lidé můžou lépe orientovat, co módní je a co není.

Poslední velkou návrhářkou tohoto desetiletí je Madeleine Vionnetová. Za svůj dlouhý život vytvořila mnoho krásných rób, které byly zajímavé především mistrovským střihem. Vionnetová vymýšlela střihy s minimálním počtem švů (obr. 15), mistrně ovládala šikmý střih. Jejím cílem byla jednoduchost. Šaty byly splývavé a jedinou ozdobou oděvu bylo řasení, které smyslně zvýrazňovalo ženské tělo. Barva Vionnetovou příliš nezajímala, používala všechny odstíny bílé, tím ještě více vynikl dokonalý střih šatů. Manekýny v jejích modelech připomínaly antické sochy (obr. 16), kterými se opravdu Madeleine inspirovala. Své šaty nejprve šila v malých modelech na dřevěné panny. To jí umožnilo vést látku kolem celého těla. Její modely byly opravdu složité a díky autorčině strachu z kopírování se dochovalo 75 modelů na fotografiích. Dokumentovala si šaty vždy ze třech pohledů a zakládala do tzv. Copyright-alb. Tuto

dokumentaci před smrtí darovala muzeu a 20 let po její smrti bylo založeno Musée de la Mode et du Textile (obr. 17) v Paříži.

2.2 20. léta

Bláznivá dvacátá léta jsou ve znamení nové hudby, rudých rtů, krátkých vlasů a šatů ke kolenům. Ženy si užívají peněz, které si dokáží vydělat a utrácí je za svůj vzhled. Šaty odhalující až příliš mnoho kůže, donutili ženy používat holicí strojky a drahé vůně. Protančené večery v nočních klubech je předzvěstí let 60.¹² Nespoutané užívání bohužel netrvalo celé desetiletí, euforie z konce války trvá pouze pět let a vše končí 24. října 1929 krachem na burze. Peníze ztrácí svou hodnotu a následuje opět módní útlum. Při vrcholu zlatých dvacátých let se však styl života upírá k mládí, vitalitě a chlapeckému vzhledu. Dívky mají nejen krátké sukně a chlapecké účesy. Cílem každé ženy je opravdu vypadat co nejvíce chlapecky, dokonce si ženy, které mají objemnější hrudníky, ovazují kolem prsou pruhy plátna. Tím dosahují žádaného zploštění. V běžném denním životě se nosí sportovní oblečení: skládané sukně, hedvábné košile, svetříky. Večerní róba se poprvé za módní epochu délkou nelišila od běžného oblečení. Krátké šaty pod-, po-, či nad kolena mají nízko posazený pas umístěný na boky, zvýrazněný přestřižením. Dámy odhalují ramena, dekolt i záda. Šaty jsou z velmi lehkého materiálu zdobené korálky, sklíčky, perlami či květinovou aplikací. Lehké látky umožňují protančit celou noc. Kabáty jsou dlouhé a teplé, móda však příkazuje nosit je i přes zimu rozepnuté.¹³

2.2.1 Coco Chanel

Její charakter byl formován drsným prostředím, ve kterém žila. Snila o bezpečí a svém zajištění. Naučila se šít a pracovala jako prodavačka v textilním obchodě ve vojenském městě Moulins. Večer navštěvovala koncertní kavárnu, ve které se proslavila dvěma šansony: Qui qu'a vu Coco a Ko-Ko-Ri-Ko. Díky tomu ji dali přezdívku Coco. Gabrielle si ji nechala po celý život, který se Coco změnil v pětadvaceti letech, kdy poznává dědice textilní továrny Balsana. Odjíždí s ním na venkovské sídlo u Paříže. Balsan není prvním ani posledním mužem Coco Chanel, který jí pomáhá proslavit se. Mademoiselle Chanel, jak si po celý svůj život nechává říkat, vycítila dobře nadcházející

---

¹² Srov. BLACKOVÁ, A., CULLENOVÁ O., a kol.: *Móda obrazové dějiny oblékání a stylu*, s. 255.

¹³ Srov. SEELINGOVÁ, CH. *Století módy 1900 – 1999*, s. 85-97.

situaci doby. Pomohla mnoha ženám osamostatnit se. Byla módní ikonou. Velmi inspirativní a silnou osobností. Nebyla největším couturierem své doby, avšak byla největším přínosem pro módní průmysl dodnes. Jejími největšími nápady jsou „malé černé“ šaty, inspirace mužskou módou přetvořená v unikátní nadčasový styl, který ženám dovoluje se hýbat a při tom vypadat velmi elegantně. Její modely lichotily hubeným chlapeckým postavám. Většina žen si přála být jako Coco. Nechávaly se stříhat jako ona a začaly přemýšlet jako ona. Bezpochyby to byla mademoiselle Chanel, která napomohla emancipaci.

Svůj první butik otevírá v Paříži na Rue Cambon, brzy expanduje do Deuville a roku 1915 do Biarritz. Prozatím se zabývá oblečením pro volný čas (obr. 18). Tvoří tuniky z žerzeje, flanelové blejzry a rovné splývavé sukně, první Chanel-kostýmy: sukně končí nad kotníky, tříčtvrteční kabátek s látkovým opaskem a blůza, která musela ladit s podšívkou kabátku. V roce 1918 ovládla celou Paříž svou módou. Její modely již nejsou pouze pro volný čas, nyní tvoří přiléhavé šaty v kombinaci s kabátkem z žerzeje v barvách béžové, tmavě modré, černé (obr. 19). Vytváří velké večerní šaty z černé krajky a tylu bohatě vyšíváné gagáty. Ano, toto odstartovalo kariéru velké mademoiselle Chanel. Milovala luxus, kterého se jí v mládí nedostávalo. Nejraději kombinovala nejen na výšivkách pravé drahé kameny s bižuterií, která díky ní byla akceptována (obr. 20). Za svého života byla slavná po celém světě. Musela čelit za svůj dlouhý život mnoha překážkám. Za druhé světové války byla nucena zavřít svou dílnu, kterou však po vrácení z exilu opět otvírá. Po válce se zdálo, že nebude schopna konkurovat mladým návrhářům, časopisy dokonce její novou přehlídku z 5. února 1954 (obr. 21) ohodnotili jako „melancholickou retrospektivou“ a „fiaskem“. Avšak o pouhé dva roky poté se Amerika raduje z této kolekce a vynáší ji do nebes. Chanel byla svou nejlepší modelkou, měla velký smysl pro detail a její posedlost dokonalostí zajišťuje kvalitu modelů (obr. 22). Až ke konci svých dní dohlížela a korigovala své kolekce. Zemřela 10. ledna 1971, salon však zůstává otevřený a v roce 1978 představuje první kolekci pret-a-porter. Novým tvůrčím vůdcem firmy se stává roku 1983 Karl Lagerfeld. Jeho mladý život také poznamenala tragédie. Je hrozivé jak se Chanel a její nový nástupce sobě podobají. Karl však nedodrжуje striktně styl Coco a díky tomu módní dům funguje dodnes.¹⁴

---

¹⁴ Srov. SEELINGOVÁ, CH. *Století módy 1900 – 1999*, s. 99-112.

2.3 30. léta

Po volných 20. letech plných tance a bezstarostnosti ukončených krachem burzy 1929 se vše rázem změnilo. Stoupla nezaměstnanost a ti, kteří měli peníze, již nedávali své bohatství na odív. Večírky se pořádaly, avšak pouze v uzavřené společnosti. Večerní šaty se opět prodloužily až na zem, jediné co zůstalo z 20. let, byly hluboké výstřihy na zádech a holá ramena. Pas se opět posunul do své přirozené výšky.¹⁵ Materiálem pro večerní šaty zůstává hedvábí, kdo si ho však nemůže dovolit, koupí si šaty od Chanelové. Ta přizpůsobila některé své modely obtížné době a zhotovovala velké večerní i z bavlny. Jako doplňky jsou malé obdélníkové kabelky nošené v ruce či přes rameno. Bižuterie je součástí módy a nově na scéně se objevují i plastové šperky od Elsi Schiaparelli největší konkurentky Coco Chanelové. Přes večerní šaty je nejvhodnější si přehodit kožešinu ze stříbrné lišky. Ne všichni si však mohli dovolit tento módní výstřelek, proto se toleroval i plášť ze sametu či šála z šifonu zářících barev. To byla umírněnější móda. Je však potřeba zmínit i večerní róbu Hollywoodu. Typická byla přezdobenost, bohatě vyšíváné rukávy perlami, pštrosí pera a bohaté sukně.

V běžném životě se nosí kostýmky. Saka jsou probraná v pase tak, aby zvýrazňovala štíhlou postavu. Ramena jsou zdůrazněna vycpávkami, široká klopa zdobí hluboký výstřih, ze kterého vylézá mašle či fiží nebo ozdobný hedvábný šátek. Sukně je úzká a opět se prodlužuje do půlky lýtek. Pro volný čas platí stejné zásady jako ve 20. letech jediná zásadní novinka let 30. jsou krátké upnuté kalhoty představené tenistkami. Chanel je však odmítá a považuje za směšné. Nadále tvoří dlouhé volné kalhoty rozšířené od pasu dolů k zemi.

Je nutno se také zmínit o odtržení Německé módy od celého světa, již kolem poloviny desetiletí. S narůstající mocí Hitlera. Podle něho má německá žena vypadat zdravě, sportovat, nekouřit, nemalovat se a být dokonalou ženou domácnosti. Nebezpečí války od německého státníka, jakoby si všimla móda první. V druhé půlce desetiletí se stále více kostýmky podobají vojenským uniformám. A večerní róby Francie mají melancholicky neoromantický charakter. Roku 1939 začíná druhá světová válka a z módy se vytrácí kreativita. Důraz je kladen na funkčnost. Toto však neplatí pro tvorbu Elsy Schiaparelli.¹⁶

¹⁵ Srov. BLACKOVÁ, A., CULLENOVÁ O., a kol.: *Móda obrazové dějiny oblékání a stylu*, s. 270.

¹⁶ Srov. SEELINGOVÁ, CH. *Století módy 1900 – 1999*, s. 129-140.

2.3.1 Elsa Schiaparelli velká rivalka Coco Chanel

Italská návrhářka se nikde neučila krejčovskému umění. Narodila se roku 1890 v Římě dobře zajištěné rodině. Rodiče dbali na její vzdělání. Elsa se zajímala o umění, divadlo, nakonec se rozhodla studovat filozofii. Tajně se věnovala poezii. Schiaparelli se roku 1919 stěhuje do New Yorku, kde prožívá velmi těžké období. Seznámí se s uměleckou skupinou kolem Alfreda Stieglitze, díky kterému se spřátelí s Marcelem Duchampem, baronem de Mayerem a Man Rayem. Díky těmto lidem se konečně Elsa cítí obklopená rodinou. V Americe se Elsa naučí tvrdému obchodnickému jednání. V roce 1922 odchází do Paříže, kde navazuje kontakty s umělci, některé zná již z New Yorku např. Man Raye. Postupně se začne stýkat s největšími umělci doby: Picassem, Picabiou, Stravinskim. Při nočním pařížském životě se také setkává s Coco. Elisina kariéra módní návrhářky však začíná setkáním s Paulem Poiretem. Byli si osobnostně blízcí. Poiret i Elsa dokázali za své doby kolem sebe soustředit množství umělců, které sponzorovali. Při setkání s Poiretem byla Elsa ještě na pokraji bídy. Dostala se na jeho velkolepou přehlídku pouze jako doprovod bohaté Američanky. Když si zkoušela jeden z Poiretových pláštíků, došlo k jejich setkání. Velký Mistr se jí zeptal: „Proč si ho nekoupíte?“ na to Elsa přiznala, že si plášť nemůže dovolit a ani se jí nenaskytne příležitost pro jeho nošení. Poiret jí však odpověděl: „Žena jako vy, může nosit všechno a všude. A kvůli penězům si nedělejte starosti.“ To byl první, a ne poslední z velkých darů velkorysého Poireta. Největším darem byla jeho podpora a povzbuzování, aby také sama začala tvořit módu.¹⁷ Využila tedy svých zkušeností z Ameriky, kde si všimla, že doba spěje k pohodlné sportovní módě. Vyvěsila ceduli nad svůj butik Pour le Sport a proslavila se svými barevnými svetříky. Tvořila originální módu pod surrealistickým vlivem. A proto není divu, že nad vchod svého butiku brzy přidala nápisy Pour la Ville a Pour le Soir – do města a na večer. Na večerních róbách se lépe může projevit surrealistické smýšlení (obr. 23). Používala materiály v netradičním kontextu: vytvořila večerní šaty z tvídu, pro pláštěnku do deště zvolila impregnovaný taft. Její klobouky odrážely hravost a originalitu surrealismu. Pokrývka hlavy ve tvaru boty, či jehněčí kotlety byla opravdu šokující. Mezi prvními začala Elsa používat zipy našité na společenských šatech, obyčejné knoflíky jí nebavily a tak jim dávala podobu živočichů, šachových figurek, lízátek atd. Její oděvy byly originální a odvážné a takový přístup vyžadovala i po svých klientkách. Následovala

---

¹⁷ Srov. SEELINGOVÁ, CH. *Století módy 1900 – 1999*, s. 143-149.

Poireta v jeho bohaté barevné škále, ale její nejoblíbenější barvou byla shocking pink „šokující růžová“ (obr. 24). V roce 1937 představila parfém Shocking ve flakonu tvaru ženského torza. Ke konci 30. let se inspirovala hudbou, cirkusem, astrologií i nakupováním (kolekce Cash and Carry - „zaplat' a odnes“). Po konci druhé světové válce se změnila doba a nadcházející módní období příliš Elise nevyhovovalo. Nikdy však neprodala svou značku parfému, díky financím z něj mohla obstojně žít, až do své smrti roku 1973. Schiap odešla z módního průmyslu roku 1954 ve stejném roce, kdy se Chanel vrací zpět po 15 letech do Paříže.¹⁸

2.3.2 Významná jména návrhářů 30. let: Nina Ricci, Alix Grés, Marcel Rochas

Vzrůstající svoboda oblékání a větší důraz na estetické hodnoty dávala možnost prosadit se více návrhářům. Přesto každý couturier měl osobitý styl, který si našel své zákaznice. Nina Ricci otevřela svůj první salon v Paříži roku 1932. Italská švadlena milovala jemné barvy a květinové vzory (obr. 25). Její romantické šaty musely být ženské, elegantní a na úrovni. Zákaznice měla většinou z okruhů buržoazie. Po roce 1939 její firma měla přes 450 švadlen. V 50. letech se Nina stáhla a firmu převzal její syn Robert. Hlavním návrhářem se stal Jules Francois Crahay. Navrhl jednoduchou a nezapomenutelnou siluetu tulipánových šatů, díky které se firma roku 1960 uchytila v Asii. Firma se v módní branži drží dodnes (obr. 26). Povedlo se zachovat její původní vzhled: jednoduchost, elegance, romantika. V 80. letech šlo oblečení do pozadí a důležité byly parfémy a kosmetika. To se však změnilo s příchodem Belgičana Olivera Theyskense v roce 2007. Oliver je považován za jednoho z nejvlivnějších návrhářů světa.¹⁹

Alix Grés byla následovnicí Vionnetové, její modely se nápadně podobaly antickému ošacení. Řasené volně splývající modely (obr. 27, 28), Madam Grés aranžovala přímo na těle. Nepoužívala žádné střihy. Madam Grés byla od roku 1972 předsedkyní Chambre syndicale, kde zůstala 20. let.²⁰

Vypadá to, že 30. léta jsou ženskou doménou, nejen v módním průmyslu. Přesto je zde místo i pro Marcela. Marcel Rochas byl šokujícím návrhářem jako Schiaparelli. Z

¹⁸ Srov. BLACKOVÁ, A., CULLENOVÁ O., a kol.: *Móda obrazové dějiny oblékání a stylu*, s. 297.

¹⁹ Srov. JONAS, S.: *Móda v proměnách času*, s. 232-233.

²⁰ Srov. SEELINGOVÁ, CH. *Století módy 1900 – 1999*, s. 161.

odvážných výstřelků budou čerpat inspiraci pozdější módní návrháři. Využíval průsvitnosti celofánu, fosforeskujících barev, nepřírozně zbarvených kožešin. Doplňkem jeho oděvů jsou výrazné knoflíky, kterým dává různou podobu. Nejvíce šokujícím doplňkem jsou vycpaní ptáčci (obr. 29). Proč používat pouze peří? Další rozruch nastal roku 1932, kdy předvedl kostým ze šedého flanelu. Byl to ovšem kostým kalhotový, myšlený jako denní „outfit“.²¹

2.3.3 Hollywoodský styl: Gilbert Adrian

Hollywood začal mít ve 30. letech velký vliv na módu. Stresující vliv nadcházející války se dal zažehnat při sledování filmů, které bylo čím dál častějším koníčkem. Na návrháře kostýmů byl kladen poměrně velký tlak. Museli umět tvořit nadčasové modely (obr. 30), předjímat dobu, ve které se film uveřejní. Dodavatelé konfekce po uvedení filmu rychle kopírují oděvy a tak se stává, že Hollywoodská móda se poprvé pomalu odtrhuje od pařížské. Největší kostymér Hollywoodu je Gilbert Adrian. Jeho jméno žije dodnes díky jeho výstředním kloboučkům. A stejně tak jako Chanel proslavila „malé černé“, Adrianovou doménou jsou „velké bílé“.²²

2.4 Válečné a poválečné období módy

Přichází těžké období lidstva, válka zasáhla všechny a všechno. Mohli bychom očekávat mírný úpadek, či úplný zánik módy. To se však nestalo a couturiers dokázali z dostupných materiálů vykouzlit originální protestující modely. Francouzským tvůrcům v jejich snažení pomáhaly hrdé Francouzky. V jiných zemích se ženy oblékly do tmavých barev a pracovního oblečení. Francouzky však na protest době nasadily boty s vysokými korkovými podpatky, na hlavu přišel vysoký výrazný klobouk a samozřejmě všechny variace kostýmků. To vše v národních barvách. Zatím co se ostatní země potýkají s nedostatkem materiálu, Francouzky si vykračují v šatech z pravého hedvábí! Dokonce i poté co byly ženy donuceny se vrátit zpět k těžké práci do fabrik, upravily si pracovní oděv tak, aby se jim líbil. Díky stylu francouzských žen a Lucienu Lelongovi se Chambre Syndical de la Couture nepřemístil do Berlína nebo Vídně, jak si přál Hitler. Lelonga stálo velké úsilí, aby couturierům zajistil jistou garanci, díky kterým se podařilo pár salonům

---

²¹ Srov. SEELINGOVÁ, CH. *Století módy 1900 – 1999*, s. 163.

²² Srov. BLACKOVÁ, A., CULLENOVÁ O., a kol.: *Móda obrazové dějiny oblékání a stylu*, s. 306.

„přežít“ válku. Lelong zařídil, aby se haute couture mohla prodávat v Lyonu, ve volné obchodní zóně. Zde kromě Němců a Italů nakupují také Španělé a Švýcaři. Móda může opravdu Lelongovi za druhé světové války děkovat za mnohé. Příklad látek byl omezený, avšak francouzští couturiers měli přednost v odběru. Ti udělali vše pro to, aby pro německé krejčí zbylo co nejméně materiálu. V Německu jsou všechny salony sloučeny do „Berlínské společnosti modelů“, která vyrábí pouze na export. Německé ženy se nadále nesmějí líčit, jejich vzhled je mladistvý, zdravý a podřízený. Musí svému vůdci zajistit dobré zázemí, a především hodně dětí. Anglie přistoupila k úspoře diktátorsky. Byly přesně určené rozměry na všechno oblečení přes délku a maximální šířku sukně, po velikost manžet. Anglická královna odložila své bohaté ošacení, šla příkladem a volila tlumené barvy v kombinaci s obyčejným střihem. Na americké ženy nebyl tvořen takový nátlak jako na Angličanky, Vogue přesto ženu nabádal k „Make-do-and-mend“ čili „Uskromni se a udělej si sám“. Žádané byly trvanlivé látky bavlna, len, vlna. Zde je počátek oblíbených džín, které se vyvinou z pracovního oblečení po módní stálici. Po válce bylo lidstvo příliš otřeseno. Hledalo únik v muzice, filmech a divadle. Móda se dlouho také neodvažovala přijít s velkými extravagancemi. Teprve roku 1947 předvedl Christian Dior svou první kolekci, která je nyní známa pod názvem „New Look“ a ovlivní další desetiletí.²³

2.4.1 Návrháři 40. let: C. Balenciaga, P. Balmain

Celý svět koncem desetiletí básní o Diorovi. Základní kámen budoucí módy však pokládá Cristobal Balenciaga. Mohl bezpochyby mít ze svého salonu mezinárodní podnik, tuto cestu však odmítl. Po zkušenostech z Ameriky (tam se seznámil s konfekcí) se zapřísahal – nikdy nezavedu strojní výrobu. Dior si byl jeho vlivu na módu vědom a prokazoval Cristobalovi patřičnou úctu. Roku 1948 chce Cristobal zavřít svůj salon a je to právě Dior, kdo mu to rozmluví. Cristobal je jeden z mála návrhářů, který umí vytvořit své modely od návrhu až po poslední steh. Přesně věděl, který materiál se jak chová a využíval nejen tuhé pevné sošné materiály (obr. 31), ale i jemné a splývavé (obr. 32, 33). Šaty dokonale zdůrazňovaly postavu i charakter nositelky (obr. 34). V roce 1968 zavírá své ateliéry. Cítí zklamání nad tím, kam se móda ubírá. Přišla mu vulgární a nesouhlasil s

---

²³ Srov. SEELINGOVÁ, CH. *Století módy 1900 – 1999*, s. 197-212.

masovou výrobou.²⁴ Je ironií, že značka Balenciaga, je tu s námi do dnešních dní a bohužel vyrábí oděvy tak, jak s tím nesouhlasil zakladatel.

Dalším přítelem Diora byl Pierre Balmain. Dva přátelé studující u Luciena Lelonga si natolik rozumí, že chtějí založit svůj společný salon. Dior však se svým rozhodnutím váhá a tak Balmain zakládá salon roku 1945 sám. Jeho róby byly úchvatné a plné luxusu. Miloval jemné barvy. Zákaznice vyhledávají Balmaina i pro jeho humor a příjemnou společnost.²⁵

2.4.2 Móda 50. let

Poválečné období je pod vlivem Diorova „New Look“. Ženy se chtějí oblékat do luxusních a velmi zdobných šatů. Jako kdybychom se vrátili na začátek století, úzké pasy a bohaté sukně opět svazují svou majitelku. Ženy však chtějí zapomenout na válečné časy a opět být úctyhodnou společnicí svého muže. Tyto róby však byly velmi nákladné (40 000 franků) a mohli si je dovolit pouze ti nejbohatší. New Look byl také příslibem lepších zítřků a žil si svým vlastním životem. Ženy ze střední třídy si šily ze záclon nebo jiných materiálů bohaté šaty. V Americe se New Look neomezil jen na oděv, ale jeho forma přesýpacích hodin se objevuje v architektuře, bytovém designu i malých spotřebních věcech běžného života. Když Dior v polovině 50. let viděl, co způsobil, distancoval se od New Look a vytvářel nové linie. Nový styl života a hlavně tři nové faktory: obchodní domy, umělá vlákna a konfekce, umožnily všem vrstvám kopírovat styl bohatých. Ženy, které chtěly být na úrovni, byly svázány přesně sepsaným kodexem, co smějí dělat, jak vypadat, jak se chovat v různých společenských situacích. V 50. letech se ženy staly především manželkami. Většina žen chodila do zaměstnání jako její manžel, aby si zvedla společenskou úroveň. Jejich úkolem navíc bylo starat se o domácnost a přitom vypadat skvěle. Dokonalá žena se převléká, až šestkrát denně. K oblečení musí ladit make-up a účes. Manžel by neměl svou ženu vidět neupravenou a neučesanou. Ženy se líčily dokonce i do postele a stávaly o hodinu dříve než muž, aby se stihly upravit. Ženy z domu nikdy nevycházely bez klobouku a rukavic, kabelka musela ladit s botami. Boty měly vysoký podpatek. Dekolt se ukazuje pouze ve večerních hodinách a látka šatů také musí odpovídat denní době, např. brokát se nenosí před šestou večer. Seznam toho co se smí, byl tak velký, že to mohly dodržovat pouze ženy, které nemusely chodit do práce. Bohatí

²⁴ Srov. BLACKOVÁ, A., CULLENOVÁ O., a kol.: *Móda obrazové dějiny oblékání a stylu*, s. 329.

²⁵ Srov. SEELINGOVÁ, CH. *Století módy 1900 – 1999*, s. 218.

se však začali smát svázanému způsobu života a nyní se u nich pořádají hlučné večírky a maškarní reje. Pořadatelé na své večírky zvou malíře, módní návrháře a fotografy, kteří jim pomáhají s realizací maškarních plesů.

V 50. letech je typická barevnost. Dior zavádí svou oblíbenou barvu: optimistickou červeně. Dezény látek byly inspirovány cákanci barev od Jacksona Pollocka. Mládež se inspirovala tragickými hrdiny v Americe, to byli Jack Kerouac, James Dean. V Evropě se inspirovali absurdností Samuela Becketta a existencialistickým dílem Jeana-Paula Sartra. Prázdnotu, kterou mladá generace cítí nejvíce, vystihuje černá barva. Vše je v pořádku, pokud svou prázdnotu vyplní pouze řáděním na tanečním parketu, kde poslouchají rock and roll od Billiho Haleye a později Elvise Presleyho. Vše je prozatím jen módním výstřelkem. Pravá revolta přijde o deset let později.²⁶

2.4.3 Inovátor Christian Dior

Dior začínal svou velkou kariéru u Roberta Piqueta jako jeho asistent. Učil se u Luciena Lelonga (jak už bylo zmíněno) a později se stává jeho hlavním návrhářem. Zde se seznámil s historickou módou a starými krejčovskými technikami, když navrhoval kostýmy pro film *Le Lit á Colonne*. To probudilo jeho fantazii a v roce 1946 si otevírá vlastní salon. Jeho první kolekce ho vynesla na výsluní. Sám svou kolekci nazval „Corolle“, brzy byl však redaktorkou přejmenován na „New Look“ (obr. 35).²⁷ Pravdou je, že tento název je největším nedorozuměním módního průmyslu. Dior nevymyslel nic nového, jen převzal siluetu ze začátku století a zpomalil snažení feministek. Dokonale však vycítil potřeby lidí po válce. Byl plachý a skromný přesto však geniální marketingový obchodník. Jeho módní přehlídky se nedaly srovnávat s ničím před válkou. Každý model byl uváděn pod vlastním názvem. Modelky chodily po molu tak, jak to známe dodnes. Diorův styl byl tak žádaný, že v roce 1949 obstaral sám 75% celkového francouzského módního exportu (obr. 36, 37). Dior sám se staral o to, aby jeho modely vyšly brzy z módy a mohl každého půl roku radikálně měnit siluety a délky sukní. Vymyslel linie: 8, H, A, Y a mnoho dalších. Zaměstnával stovky lidí a pro všechny sám pečlivě vybíral dárky k vánocům. Měl pár blízkých přátel, mezi které patřila i ředitelka jeho salonu. Ti ho podporovali a dodávali mu odvahu. Před uvedením nové kolekce vždy upadal do depresí a zavíral se do své pracovny, ze které nevycházel, dokud neměl přesnou

²⁶ Srov. SEELINGOVÁ, CH. *Století módy 1900 – 1999*, s. 235-250.

²⁷ Srov. BLACKOVÁ, A., CULLENOVÁ O., a kol.: *Móda obrazové dějiny oblékání a stylu*, s. 319.

představu o další kolekci. Měl své salony v Londýně, New Yorku a Caracasu. V těchto salonech však neprodával zboží z Paříže, ale navrhoval šaty nové, které odpovídaly tamním nárokům. To bylo o 10 000 návrhů ročně více, co musel odesílat do ciziny. Měl velké obavy z kopírování, a proto vynalezl licenční poplatek. V polovině 50. let se stres na Diorovi podepsal natolik, že má po dvou srdečních záchvatech. Na konci léta 1957 po své poslední kolekci (obr. 38) odjíždí na odtučňovací kúru. Tu nedokončí a 28. října 1957 umírá v 52 letech na srdeční zástavu.²⁸ Diorova značka však funguje dodnes. Po jeho smrti vedl krátce módní dům Yves Saint Laurent, poté značku vede 22 let Marc Bohan. Největší obnovu zažívá salon při příchodu Johna Galiana, který dodržuje Diorovi linie, ale využívá extravagantních prvků. V roce 2009 triumfuje se svou kolekcí na jaro a léto. Po Galianovi, který se osamostatňuje, přebírá jeho post v roce 2012 Raf Simons.²⁹

2.4.4 Soudobí módní návrháři: H. de Givenchy, Valentino C. L. Garavani

Mladičký Hubert de Givenchy, ve svých 25 letech, roku 1952 otevírá módní salon. Stává se tak nejmladším tvůrcem haute couture. Již čtyři roky před otevřením vlastního salonu tvoří pro salon Schiaparelli. Jeho vizí je stejně jako u Balenciagi jednoduchost, dokonalost a kvalita (obr. 39). Na jeho přehlídky mají zakázaný vstup novináři. Na veřejnost se dostávají jeho modely až po několika týdnech, kdy už jsou uzavřené obchodní smlouvy s kupujícími. Novináři si však nemůžou dovolit Huberta ignorovat. Zvláště po Diorově smrti a také proto, že přítelkyní a věrnou zákaznicí Huberta se stává mladička Audrey Hepburnová. Její kostýmy z filmů: Sabrina (jemné, hedvábné, rozevláté), Snídaně u Tiffaniho (přiléhavá, zvonová sukně) či Šaráda (cestovní kostým) udělaly z Audrey módní ikonu. V 80. letech se Hubert inspiroval barvami a malíři (Mirónem, Matissem). Roku 1996 se Hubert stahuje z aktivního obchodu a firma se dělí. Parfémy kupuje Clicquot a oděvní část přechází na koncern luxusního zboží LVMH. Od roku 2005 vede značku mladý Ital Riccard Tisci (obr. 40).³⁰

Další návrhář, jehož značka funguje dodnes, otevřel svůj první salon roku 1959 v Římě – Valentino Clemente Ludovico Garavani zvaný Valentino. Pracoval v Paříži pro několik butiků a sotva si vybudoval jméno díky nákladné a elegantní módě, přivádí na trh

²⁸ Srov. SEELINGOVÁ, CH. *Století módy 1900 – 1999*, s. 253-264.

²⁹ Srov. JONAS, S.: *Móda v proměnách času*, s. 116-117.

³⁰ Srov. Tamtéž, s. 162-164.

novou mladistvou „bílou kolekcí“. Ta je považována za vrchol jeho čtyřicetileté práce. K jeho zákaznicím patří Elizabeth Taylor či Jacqueline Kennedy. Ve svých modelech se často vrací k oranžové červení (obr. 41), kterou nejčastěji používá pro večerní róby. V roce 1968 značka Valentino poprvé využívá své logo k dekoraci na modelech. V 80. letech začíná pořádat přehlídky pret-a-porter, ale také konfekční řady. Valentino vede svou značku dodnes, jeho modely jsou oblíbené a objevují se hojně na předávání Oscarů. Šaty jsou velmi ženské a obohacené zajímavými typy střihů. V žádné kolekci nesmí chybět rudé či bílé šaty.³¹

2.5 Bláznivá 60. Léta

Toto období bylo nejdůležitějším desetiletím 20. století. Paralelně jdoucí módní tendence, kterých bylo tolik a dodnes z nich čerpáme. Jedni vidí šedesátá léta jako zlaté období nových svobod, jiní jako dobu temna, která přinesla zhroucení morálky. Po válce byla velká porodnost, v 50. letech poprvé obchodníci vzali na vědomí teenagery a zacílili prodej pro tuto skupinu. V 60. letech se z náctiletých stali dvacetiletí a začali se bouřit proti všem autoritám. Hledali nové hodnoty. Mládež se stavěla nejen na odpor, ale vyvinula i svou vlastní kulturu a tak silně ji propagovala, že se rozšířila po celém světě. Všichni mladí věřili v lepší, čestnější a mírumilovnější svět. To spojovalo všechny mladé, nezávisle na tom, jaký styl oblékání si vybrali. S vynálezem antikoncepce roku 1961 došlo k sexuální revoluci. Ano mladí si užívali drog, sexu a rock and rollu. Na scénu přicházejí Beatles, Rolling Stones, The Who, Jimmy Hendrix.³² Zde se vytváří první ze stylů oblékání 60. let. Černá kožená bunda, bílé triko s černým lemem u krku a džíny po vzoru Marlona Branda z 50. let (obr. 42). Toto oblečení bylo dostupné všem, bralo se za pracovní a lidé si ho často spojovali s kriminálníky. Mladí ho berou za své, protože překračuje hranice společnosti. Yves Saint Laurent je první, který roku 1960 bere módu ulice na vědomí a do salonů haute couture přivádí černé roláky a kožené bundy.

Druhým významným stylem bylo hnutí hippies, mezi které se přihlásili v roce 1967 i Beatles, když se vydali hledat smysl života do Indie. Novináři je zařadili do stylu hippies (obr. 43). Mladí však rozlišovali pravé a nepravé hippies. Práví hippies jsou outsideři a nezajímá je nic jiného než drogy. Díky jejich nechuti k plastům a všemu umělému se však k nim přihlásí i jiní mladí aktivní lidé, kteří chtějí splynoutí s přírodou. S květinou v ruce

³¹ Srov. JONAS, S.: *Móda v proměnách času*, s. 274-275.

³² Srov. SEELINGOVÁ, CH. *Století módy 1900 – 1999*, s. 337-341.

protestuje hnutí „Flower Power“ proti třídním rozdílům, intoleranci, rasismu a válce. Jejich posledním jednotným shromážděním se stal festival ve Woodstocku roku 1969, po tomto největším happeningu všech dob se sen o míru vytrácí.³³ Hippies se v oblečení inspirovali etnickými styly. Typickým oblečením se staly čelenky, kalhoty do zvonu, květinové vzory, indiánské peleríny. Důležité je použití ryze přírodních materiálů. Díky bohatým květinovým či ornamentálním vzorům se stírají hranice mezi dámským a pánským oděvem – v 60. letech vzniká první unisex oblečení.

Dalším vynálezem 60. let jsou „mini“, ty se připisují návrhářce Mary Quantové. Mini nosily dívky, poslouchající především pop muziku. Minisukně s minišaty byly doplněny potiskem pop-artových a op-artových umělců. Nosily se i v zimě, a proto Courrèges navrhl k mini pletené punčochové kalhoty a nutností bylo také k tomuto modelu nosit vysoké holínky na nízkém podpatku. Nebyl to nikdo jiný než Yves Saint Laurent, kdo navrhl kolekci nazvanou Mondrian pro období zima 1965. Později také navrhoval jednoduché šaty s pop artovými potisky. To vše je spojováno s idolem desetiletí, modelkou propagující mini, Twiggy.³⁴

Poslední inovátorství 60. let je spojováno s prvním letem do vesmíru. Návrhářům se zdálo, že opravdu přichází nový věk a to mění i oblečení. První, kdo předvedl módu budoucnosti, byl André Courrèges. Jeho modelky přicházely energickými kroky na přehlídková mola v bílých holínkách, bílých kalhotách nebo kostýmech geometrických tvarů. Ano, člověk měl opravdu pocit jako by to byla stvoření odjinud. Nejzajímavějším módním avantgardistou byl však Paco Rabanne. Tvořil své modely z kovu i plastů. Několik z nich se objevilo i ve filmu. Jeho modely nebyly nositelné pro běžný život, ale inspirovaly budoucí generace.³⁵

2.5.1 Yves Saint Laurent: návrhář nových stylů

Yves ve svých jednadvaceti letech nastupuje do firmy Dior, aby tři měsíce po Diorově smrti převzal místo hlavního návrháře. Yves a Dior si byli podobní. Yves byl také bázlivý a skromný mladík, později trpící depresemi. 30. ledna 1958 uvádí svou první kolekci pro salon Dior. Na Avenue Montaigne se hemží plno novinářů a polovina Paříže. Všichni jsou

---

³³ Srov. SEELINGOVÁ, CH. *Století módy 1900 – 1999*, s. 337-348.

³⁴ Srov. NEJEDLÁ, M. Dějiny oděvní kultury, Období 2. poloviny 20. století, 24. 2. 2014, www.kod.tul.cz/predmety/DOK/.../20%20století_2.%20polovina.pdf

³⁵ Srov. SEELINGOVÁ, CH. *Století módy 1900 – 1999*, s. 350-353.

zvědaví, jestli mladý Yves dokáže udržet prestiž módního domu Dior. Yves to dokázal, Paříž ho přijímá ještě s větším nadšením než Diora. „Velká diorovská tradice bude pokračovat“ hlásá pařížský tisk. Už brzy se ukazuje, že to není tak docela pravda. Yves měl rozdílný pohled na svět než Dior. Pověstnou nadčasovou eleganci ženy, kterou bral Dior za hlavní faktor svých modelů, Yves nahradil stylem mladých. Jeho krédo znělo: „Dolů s Ritzem, ať žije ulice“. V roce 1960 uvedl svou novou kolekci zvanou „Beat Look“. Černé kožené bundy, roláky a těsné sukně byly víc, než co Yvesův zaměstnavatel dokázal snést a okamžitě propouští svého hlavního návrháře. Yves je odveden do armády. Pierre Bergé sežene sponzory, díky kterým si Yves roku 1962 otevírá svůj vlastní salon. Zájem o jeho přehlídku byl obrovský. Lid svého návrháře miluje. Yves byl přesvědčen, že haute couture se blíží ke svému konci, a proto začal dělat kolekce levnější pret-a-porter. Yves byl pod velkým tlakem. Místo toho, aby každý rok navrhoval dvě kolekce, musel uvést čtyři. Navíc modely, které se často radikálně měnily, vyvolávaly rozpaky. Yves bral za svůj vzor Schiaparelli a stejně jako ona do módy 60. let vnášel nové prvky (obr. 44). Kolekce pod názvem „Nude Look“ s průhlednými šaty vyvolává v USA skandál. Dalším překvapením jsou kalhotové kostýmky, safari bundy (obr. 45) a především smoking pro ženy. V jeho pánských šatech žena vypadala velmi přitažlivě a cítila se silná. U večerních šatů se nechává inspirovat retro- a etno-stylem. V jeho modelech rozpoznáváme vliv staré Číny, Peru, Maroka a střední Afriky. Yves miloval umění. Jako poctu pro své přátele navrhoval šaty, ve kterých lid rozpoznával dílo Matisse, Picassa, Mondriana (obr. 46), a jeho blízkého přítele Andyho Warhola. Ženy se rády oblékaly v různých stylech, jak jim nabízel Yves. Kritika byla jiného názoru. Nešetřila uštěpačnými poznámkami, které Yves těžko nesl. Buď novináři vynášeli Yvese na výsluní a nebo příliš kritizovali. Yves, který se nikdy zcela nevyhléčil z šoku vojenské služby, trpěl stále více depresi, sebevražednými sklony. Yves nikdy nevycházel bez doprovodu. V roce 83/84 byla Yvesovi jako prvnímu žijícímu designérovi uspořádána retrospektiva v Metropolitan Museum of Art v New Yorku.³⁶ Po třiceti letech působení prodává svou značku YSL farmaceutickému koncernu Sanofi a v roce 1999 získává značku Gucci. Kolekce pret-a-porter přebírá Američan Tom Ford. Yves sám tvořil haute couture až do roku 2002, kdy se s módním světem loučí velkým defilé. Všechny Yvesovi originály šatů a doplňků jsou uloženy v jeho soukromém muzeu La Villette poblíž Paříže.³⁷

³⁶ Srov. SEELINGOVÁ, CH. *Století módy 1900 – 1999*, s. 355-367.

³⁷ Srov. JONAS, S.: *Móda v proměnách času*, s. 290–293.

2.5.2 Vesmírná móda: Paco Rabbanne

Módní tvůrce Paco Rabbanna byl synem vedoucího Baleciagova ateliéru. Jeho mottem se stalo: „Nesvádět, ale šokovat“. Nyní se lidstvo zabývá budoucností a to pro Rabbanna znamenalo zabývat se nevšedními materiály. Rabbanna sice vystudoval architekturu v Paříži, po studiu se vrhl do navrhování neobvyklých doplňků přes boty až po kabelky. Pracoval pro velké módní návrháře: Balenciagu, Cardina, Givenchiho, Diora. Svou cestu však našel, když začal navrhovat šperky z plastu. Roku 1966 předvedl dvanáct nenositelných modelů složených z plastických destiček (obr. 47). Ještě v tomtéž roce provedl podobné šaty ovšem z hliníku v kombinaci s kůží a pštroším peřím a tím prorazil. Jeho futuristické dílo si oblíbili filmoví tvůrci (obr. 48). Idoly doby od popové zpěvačky Francoise Hardyové až po Audrey Hepburnovou a milenky Jamese Bonda, všechny jsou oděny v moderní drátěné košili (obr. 49) od Paco Rabbanny. V 80. letech na sebe značka upozorňuje modely z plexiskla s hologramovými efekty. Koncem 90. let experimentuje Rabbanne s plexisklem, vrstveným papírem a elastickými obvazy. V létě 1999 ztratil definitivně víru v budoucnost a odchází ze světa módy. Značka stále funguje a je známa především svými parfěmy. Jako hlavní návrhář v ní působí Američan Patrick Robinson.³⁸

2.5.3 André Courrèges

Dalším módním tvůrcem zabývající se budoucností je André Courrèges. André také vystudoval architekturu. Byl stavitelem mostů a pilotem. Možná právě proto mají jeho kabáty a sukně sochařský charakter. V roce 1961 se svou ženou zakládá módní značku. Oba dva pracovali dříve pro Baleciagu, kde se naučili vzdát se vši dekorativnosti (obr. 50). V roce 1965 uvádí na trh svou kolekci jaro/léto, která vstoupila do dějin jako vrchol modernosti. Zde poprvé byla použita mini v haute couture, střížená rovně od těla z pevných látek (obr. 51) tak, že držela tvar. Později se André zabývá především sportovní módou z úpletu. Roku 1985 převádí svůj podnik na japonskou skupinu Itolkin a věnuje se malbě a sochařství.³⁹

---

³⁸ Srov. SEELINGOVÁ, CH. *Století módy 1900 – 1999*, s. 376.

³⁹ Srov. Tamtéž, s. 368.

2.5.4 Další módní tvůrci 60. let: Karl Lagerfeld, G. Etro

Karl Lagerfeld zvolil jinou strategii, pracuje na volné noze. Vsází na vzestup pret-a-porter. I bez svého vlastního módního domu se Lagerfeld stává králem mezi návrháři zvaný „Karel Veliký“. Dlouhých 20 let pracoval pro Chloé, kam nastupuje v roce 1963. Zažívá světovou slávu se svými černo-bílými dekorativními modely s šikmým stříhem. Roku 1965 tvoří pro Fendi luxusní kožesinové modely. V roce 1974 poprvé zakládá svou vlastní firmu Karl Lagerfeld Impression (obr. 52). V 80. letech omladil značku Chanel (obr. 53). V 90. letech navrhuje oblečení pro různé firmy produkující konfekci. Karl Lagerfeld dokáže tvořit napříč všemi styly.⁴⁰

Módní společnost, která si po celou svou existenci uchovává stejný charakter etno stylu, je Etro. Roku 1968 ji zakládá Gimmi Etro, který zušlechťuje textilie pro oděvní výrobu. Nyní mu v jeho snažení pomáhají tři synové a dcera. Jejich oděvy jsou vkusné a nápadité. Gimmi Etro je také velkým sběratelem uměleckých předmětů. Roku 1981 uvádějí na trh ušlechtilé bytové textilie: potahové látky, přikrývky, ubrusy a polštáře inspirovaných Indií. Následuje kolekce lustrů, porcelánu, skla a módních doplňků: šátky, kabelky, parfémy a sluneční brýle. Tyto věci má nyní na starosti Jacopo Etro. Od 90. let se sourozenci Veronica a Keano začali věnovat dámským a pánským oděvům, které jsou inspirovány africkými etno látkami a indickými paisley vzory (obr. 54, 55). Značka Etro pronikla do celého světa. Obchodní manažer podniku je Ippolito Etro, takže firma je rodinná i po obchodní stránce. Navrhující sourozenci svůj smysl pro humor vnáší i do svých oděvů. V etiketách oblečení můžeme najít humorná poselství k pobavení zákazníků.⁴¹

2.6 70. léta

S koncem války ve Vietnamu nastala krize. Z optimistů 60. let se stali protestující cynisté, což se odráží ve stylu oblékání střední třídy. Nejhlavnější byly tři proudy: rock, disco a punk. Móda jako život nemá žádná pravidla. Každý si může vybrat, v čem se cítí nejlépe. Klíčovým slovem tohoto desetiletí se stává „antimóda“. Lidé se snaží kombinovat své oblečení tak, aby to vypadalo všelijak jen ne „normálně“. To klade větší nároky na nositele, je přece mnohem jednodušší si na sebe obléci hotový model než si

⁴⁰ Srov. JONAS, S.: *Móda v proměnách času*, s. 192-194.

⁴¹ Srov. Tamtéž, s. 150-151.

sám skládat celý šatník. Rifle tmavě modré, postupně seprané se stávají klasikou. Bylo to však dosti jednotvárné. Nové pohlížení na unisex módu přinesla rocková muzika v čele s Davidem Bowiem. Džíny rozšířené do zvonů v pase však pevně obepnuté. Make-up už není jen výsada žen, Bowie se líčí také. Třpytící se džíny, lesklé kombinézy a boty na vysokých podrážkách, to vše patřilo k rocku 70. let. Lidé dychtící po kariéře si tyto módní výstřelky nemohli dovolit. Denní oblečení má své pevné zásady, vše se mění ve večerních hodinách v rytmu disca. Pestré polyesterové košile, lesklé džínsy, trikoty z lycry, staré krajkové košile, jednoduché šaty z umělého hedvábí, dlouhé šaty s rozparkem až k rozkroku to bylo večerní oblečení disco éry 70. let. Nejznámějším klubem bylo Studio 54, které často navštěvoval Andy Warhol. Klub fungoval pouhé dva roky, pak byl násilně uzavřen, přesto se stal legendou. Pčinili se o to „beautiful people“, kteří toto místo pravidelně navštěvovali a tančili do ranních hodin. Posledním novým stylem je punk. Ti se oproti ostatním oblékají do všeho, co má na sobě nálepkou šeredné. Nebáli se ukazovat hojně svou kůži, kterou ovšem mají zdobenou tetováním a piercingem. Neštítí si vzít na sebe odpadkové pytle, roztrhaná trika, černou kůži, lesklý lurex, leopardí vzory, vojenské uniformy, vysoké boty Doc Martens. Punkeři nemají úctu k nikomu a ničemu. Nahrazují heslo „Peace and Love“ heslem „Sex and Violence“. Vše přírodní nahrazují plasty. Jako šperky používají řetězy od splachovacích nádržek, tampony a spínací špendlíky. Jejich protichůdné použití věcí dosahovalo až surrealistických kvalit. Mladá Vivian Westwoodová se proslavila v začátcích jako punková návrhářka, ovšem když punková antimóda prosákla do haute couture, už se dávno zabývá jinými styly. Vedle těchto stylů ulice tvoří velké módní domy své kolekce haute couture a pret-a-porter.⁴²

2.6.1 Módní návrháři tvořící ve Francii: C. Montana, J. P. Gaultier, K. Takada, I. Miyake

Claude Montana zabývající se ve své tvorbě především mistrným zpracováním kůže je inspirován punkem, uniformami a černou kůží. Typická silueta Montanových sak má výrazná ramena, úzký pas a k nim navrhuje úzké sukně či úzké kalhoty. V 70. letech používá především černou kůži. Čelí tak výtkám ze strany tisku, že se orientuje na fašistickou módu. Později začne používat i jiné barvy: švestkově modrou a v období

---

⁴² Srov. SEELINGOVÁ, CH. *Století módy 1900 – 1999*, s. 409-420.

exkluzivity bílou kůži se zlatým vyšíváním. Tato silueta, která vznikla v 70. letech, je nyní považována za symbol let 80.⁴³

Jean-Paul Gaultier je jedním z bořičů tabu. Roku 1976 si ve Francii zakládá svou vlastní značku. Jeho módní kreace jsou plné sexappealu (obr. 56). Některé modely mají nádech punkového stylu, jako například korzety se špičatou podprsenkou nošené jako svrchní oděv. Tento svůj vynález později používá i u pouzdrových šatů. Také jako první návrhář boří hranice ve vybírání svých modelek. Na jeho přehlídkách se objevují mladí, staří, hubení i tlustí. Vybírá si lid z ulice. Tento avantgardní tvůrce na svých přehlídkách také směšuje a zaměňuje roli ženy a muže. Nikdo si nemůže být jistý, kdy se na přehlídkovém mole ukáže muž s hlubokým výstřihem a sukni. Toto oblečení se dnes nazývá metrosexuální, avšak v 80. letech se prostě říkalo „gaultier“. V 90. letech navrhuje kostýmy pro Madonnu na její turné, z Madonny vytváří módní ikonu a sám se stává nesmrtelným. Dalším módní počín, díky kterému ho znají příznivci sci-fi je bílý kostým pro film *Pátý element* v čele s modelkou Millou Jovovich. Posledním žertem byla kolekce v roce 2004 tvořená celá s chleba.⁴⁴

Jako první Japonec se roku 1970 osamostatnil v Paříži Kenzo Takada, nyní známý jako značka Kenzo. Nikdo nezjemnil styl hippies takovým způsobem jako Kenzo (obr. 57). Využil kimonového střihu známého ze své země v kombinaci s dekorem inspirovaným jihoamerickými, orientálními a skandinávskými prvky (obr. 58). Mísení vzorů a slohů je dodnes typické pro Kenzovu módu, i když v poslední době převažuje u jeho modelů strohost a moderní přísnost.⁴⁵

Za nového Fortunyho je považován druhý Japonec tvořící ve Francii Issey Miyake. Je znám svými plizovanými oděvy (obr. 59). Tvoří ze všech dostupných materiálů, přírodních i syntetických. Také se nenechává svazovat tvary těla, tvoří oděvy především z povahy materiálu (obr. 60). Tím se liší od většiny Evropanů. Přes to, že nerespektuje tvary těla, jeho modely nejsou svazující. Dovolují volný pohyb a jsou především praktické. Majitel je může kdykoli vzít, vyprat, obměnit či kombinovat. Tvoří ve Francii, a také zde předvádí své modely. Jeho látky jsou vyráběny v Japonsku, kde pro něj pracuje na sto továren.⁴⁶

---

⁴³ Srov. SEELINGOVÁ, CH. *Století módy 1900 – 1999*, s. 429.

⁴⁴ Srov. JONAS, S.: *Móda v proměnách času*, s. 182-185.

⁴⁵ Srov. SEELINGOVÁ, CH. *Století módy 1900 – 1999*, s. 436.

⁴⁶ Srov. Tamtéž, s. 438.

2.6.2 Anglická móda: Biba, V. Westwood

Největší rocková návrhářka Barbara Hulanicki stojí za značkou – spíše za životním stylem Biba. Zasadila se o to, aby zajímavé módní oblečení mohli nosit i ti, kteří nemají tolik prostředků. Barbara byla módní ilustrátorka, její manžel obchodní manažer a spolu roku 1963 začali rozesílat módní katalog, čímž založili zásilkový butik nazvaný Biba Postal Boutique. Růžových kostičkovaných šatů se šátkem na hlavu, po otištění v módním časopise, se prodalo 17 000 kusů. V roce 1964 otevírá svůj kamenný obchod a do roku 1969 se jim tak daří, že se dvakrát stěhují do větších prostor. Její butik slouží k potkávání přátel, posezení a nakupování v orientální atmosféře (obr. 61). Modely byly pověšeny na věšácích vyskládané v poličkách nebo rozložené na starém nábytku. Osvětlení je tlumené a dokresluje atmosféru. Příjemné prostředí, nápaditá móda za přijatelnou cenu a omezený počet kusů jednotlivých modelů zajišťují kupci originalitu (obr. 62). Ke konci 60. let Biba přidává pánské, dětské oblečení i potřeby pro domácnost. V 70. letech se otevírá obchodní dům Big Biba, který má sedm pater a prodává se zde životní styl od módy po nábytek. Na střešní terasu chodil popíjet čaj David Bowie. I když módní dům navštěvovalo milion zákazníků týdně, krizi se nevyhnul. O dva roky později se módní království Biba zavírá.⁴⁷

Nejodvážnější anglickou návrhářkou do dnešních dob je bezpochyby Vivienne Westwoodová. Móda se začátkem tohoto desetiletí mění, možná za to může částečně rozpad Beatles roku 1970. Od této chvíle se už nenosí vlasy ostříhané podle „hrnce“, styl beatníků a ležérní móda s buřinkami je také pryč. Doznívá móda květinových dětí a Anglie je ještě dál. V Londýně se začínají prohánět první příznivci punku. Následují skupiny Sex Pistols, Clash a The Exploited. Jejich cílem se stává nastolení antimódy. Ženy - punkerky se distancují od klasického sexy oblečení. Používají sice tradiční svůdné prvky jako: síťovanou látku, zvířecí potisk či černou kůži, vše je v jejich podání roztrhané a drží pohromadě díky spínacím špendlíkům.⁴⁸ Vivienne roku 1970 otevírá svůj první butik Let it Rock po čtyřech letech přejmenovaný na Sex. Zde prodává prvotřídní punkové oblečení. Hravá, drzá, sexy trička se dvěma zipy nad prsy a erotickými texty např. „sáhl jí na řadra a tlačil ke zdi...“ je předváděno na bezhlavých figurínách, které provozují orgie. Přívěsky z kuřecích kostí, řetízky ze splachovacích táhel od záchodů, brože z tamponů to vše je v obchodu Sex k sehnání. Nepostradatelná je samozřejmě i kůže s latexem vyzdobené nýty a sadomasochistické zboží. Začátkem 80. let však Vivienne s punkem

⁴⁷ Srov. BLACKOVÁ, A., CULLENOVÁ O., a kol.: *Móda obrazové dějiny oblékání a stylu*, s. 364.

⁴⁸ Srov. SEELINGOVÁ, CH. *Století módy 1900 – 1999*, s. 458.

pomalou končí a inspiruje se jinými vlivy např. v roce 81 piráty, v roce 82 maskáčovým vzorem, v roce 97 historickými obrazy (obr. 63). Všechny modely jsou doplněné o humor a drzost jejich tvůrkyň (obr. 64). Roku 1993 královna uděluje návrháře Řád britského impéria. Na fotografování po slavnostním předání titulu Vivienne zvedá sukni jako Marilyn Monroe. Pod sukni má pouze průhledné punčocháče, ani tento incident nezabrání tomu, aby princ Charles roku 2006 udělil Vivienne šlechtický titul Dáma.⁴⁹

2.7 80. Léta

V tomto desetiletí přichází čas na změnu. Po bláznivých letech 60. a bouřlivých 70. se v Anglii do popředí místo punku dostává romantika. Princ Charles si bere za ženu Lady Dianu. Každá žena chce být jako Lady Diana. Manželství a věrnost rázem přestává být šosácká a stává se v dobré společnosti přijatelná. Nejpřednější návrhářka Anglie 80. let zůstává Vivienne Westwood tvořící v romantickém duchu a připojuje se k ní Jean-Paul Gaultier.

V Americe je naopak trendem vydělávat peníze a rychle je utratit za večerní radovánky. Pracující ženy chtějí brát za svou práci stejně peněz jako muži. Chtějí mít stejné pracovní příležitosti jako muži a k tomu potřebují „ostré“ lokty. Tomu odpovídá i oblečení na den: kostýmky s výraznými rameny, úzké sukne, brýle Ray-Ban, kloboučky. Stejně jako ženy se snaží vypadat mužněji, muži přebírají něco z ženskosti: splývavé materiály pro saka zvýrazňující postavu, nejvíce v módě jsou saka dvouřadá, úzké kravaty, zdobné boty. Večerní oblečení pro ženy sice používá výrazné barvy, působí však stejně agresivně jako denní oblečení. Výrazná ramena, balonové rukávy, nadýchané sukne. V tom jak správně utrácet své peníze inspiruje televizní seriál Dallas a Dynastie. Vzrůstá také potřeba pečovat o své tělo. Aerobik a body-building jsou nyní pro muže a ženy nezbytnou součástí. Ženy se snaží dosáhnout mužských proporcí, jediné co je opět v kurzu je bujné poprsí. Dokonce Calvin Klein navrhuje první mužské spodní prádlo pro ženy, které se brzy stává bestsellerem. Díky sportu se u návrhářů zvýšil zájem o použití materiálu s lycrou. Díky tomuto materiálu dokonale vynikne vypracovaná postava. Nejen, že ženy se snaží být mužnější, popové hvězdy jako Michael Jackson a Prince ztělesňují změnu mužské identity v 80. letech. Do popředí se dostává Michael Jackson a čím dál více ve své tvorbě utíká do světa fantazie. V 80. letech také pokračuje zaujetí pro sci-fi a

---

⁴⁹ Srov. JONAS, S.: *Móda v proměnách času*, s. 282 – 285.

začíná fenomén hvězdných válek. Od této chvíle vzrůstá obliba v dobrodružných filmech stejně jako ve filmech tanečních (Flash dance, Dirty Dancing).

Kulturu neovlivňovala pouze střední generace, ale také mládež. Heslo černošského hnutí z 60. let je opět aktuální: „Black is beautiful“ se nyní vztahuje k černošské módě a hudbě. V roce 1981 je jasné, že toto desetiletí bude ovládat černošská hudba (hiphop, rap, house music). Hudbu doprovází i nový taneční styl breakdance. K novému tanci je potřeba pohodlné oblečení a samozřejmě tenisky. Díky fetišistické potřebě nosit značkové věci jihoněmecká firma Adidas nezkrachovala. Černošský styl z ghettá bílou mládež tak nadchl, že se snaží oblékat stejně či ještě lépe. Od roku 1985 však přichází první šok. AIDS je Světovou zdravotnickou organizací úředně prohlášen za epidemii. Díky uvolněnému smýšlení od 60. let se sexuální uvolněnost stala normálním jevem, to pro mnohé znamená nepříjemné probuzení. Roku 1986 přichází druhá rána v podobě Černobyli. To vyvolává v lidech zájem o životní prostředí. Toto nové uvědomění nechává odezvu i v módě. Koncem desetiletí čím dál více supermodelek odmítá předvádět na molu kožešiny.⁵⁰

2.7.1 Návrháři tvořící ve Francii – Ch. Lacroix, A. Alaia, Y. Yamamoto

Mezi nejelegantnější značky haute couture patří již od 80. let Christian Lacroix. Proslavil se již u značek Hermès a Jean Patou, díky sponzorské organizaci si však otevírá svůj vlastní salon. Ve svých začátcích se inspiruje především barokním oděvem (obr. 65), ale kombinuje jej s prvky pouliční módy. Jeho rodiště (jižní Francie) je stálým zdrojem inspirace. Využívá značně vzorovaných látek, ve kterých je cítit folklór jižní Francie. Jeho extravagantní vzory v kombinaci s ušlechtilými látkami a jednoduchým střihem splývají dohromady v úžasných modelech, na které zákaznice stojí frontu. Věrné zákaznice také mají možnost vybrat si látku podle svých představ, a z ní pak Lacroix ušije daný model.⁵¹

Azzedine Alaia, rodilý Tunisán, tvořil svou módu především z lycry. Úžasně společenské šaty, které obepnou a zvýrazní postavu díky dokonalému střihu (obr. 66). Dlouho trvá, než si ho módní průmysl všimne. Jako jeden z mála návrhářů neuvádí své přehlídky dvakrát ročně, ale až když je hotov se svou prací. To někdy trvá, protože je

---

⁵⁰Srov. SEELINGOVÁ, CH. *Století módy 1900 – 1999*, s. 487-498.

⁵¹Srov. JONAS, S.: *Móda v proměnách času*, s. 118–119.

zvyklý zhotovovat své modely celé sám. Jeho zákaznicím se však vyplatí počkat, vždyť díky Alaiaovi se stala Tina Turner sex symbolem. Alaia se řadí k návrhářům, kteří budují své modely sochařským způsobem. Ve svých začátcích studoval střihy Madeleine Vionnetové a Balenciagy, při čemž ke svému talentu přidal i zkušenosti. Jeho módní kreace jsou však odlišné od Vionnetové a Balenciagy. Ukazuje díky originálním průstřihům kůži (obr. 67) a také využívá spirálovité švy, které zužují a prodlužují nohy. Od roku 1981 tvoří pod vlastní značkou.⁵²

„Móda z jiného světa“ tak přišly modely Yohjiho Yamamoty módním kritikům. Japonský návrhář zahaluje své modelky do několika vrstev tlusté látky a používá výhradně černou barvu. Ve srovnání s ostatními návrháři je tento pohled na módu nezvyklý a módní kritici z něj nejsou nadšeni. Postupem času přichází jeho kreacím na chuť a vynáší Yamamota do nebes. Postupem času se modely začínají uvolňovat. Průstřihy ukazují něco málo kůže nositelky (obr. 68), materiál je jemnější, oblečení ovšem pořád působí pytlovitě oproti módním kreacím ostatních návrhářů (obr. 69). 80. léta hýří barvami, ovšem díky Japonským návrhářům, kteří používají odstíny černé barvy (barvy antimódy – ovšem v jiném kontextu), černá už zůstává do dnešních dnů módní klasikou. Roku 1989 o něm W. Wenders natočil film *Záznamy k šatům a městům*. Yamamotovi modely se začínají projasňovat a jeho ruka uvolňovat (obr. 70), v dnešních dnech je Yamamoto považován za jednoho z největších tvůrců současnosti.⁵³

2.7.2 Italsí návrháři – G. Armani, G. Versace

V Itálii se rodí čím dál více úspěšných módních tvůrců, kteří jsou známí po celém světě. V popředí módního průmyslu už není pouze Francie. Inspirující tvůrci jsou v Anglii, Americe a Itálii. Nejznámější Italové 80. let jsou Giorgio Armani s Giannim Versacem. Giorgio tvoří módu pro businessmany. Jeho obleky jsou oblíbené především v Americe. Armani je známý svými obleky pro úspěšné muže (obr. 71), avšak tvoří i kostýmky pro dámy, které jsou jeho kreacemi také nadšeny. Roku 1991 navrhuje a realizuje uniformy pro letušky společnosti Alitalia. Průlom v jeho kariéře nastává, když se Richard Gere, oblečený od hlavy až k patě od značky Armani, objeví ve filmu „Muž pro určité hodiny“. Od této chvíle se značka Armani stává nepostradatelnou. Zakládá značku

---

⁵² Srov. SEELINGOVÁ, CH. *Století módy 1900 – 1999*, s. 504.

⁵³ Srov. Tamtéž, s. 511.

pro spodní prádlo „Armani underwear“, kde navrhuje především pohodlné modely pro muže i ženy.⁵⁴

Gianni Versace začal svou velkou kariéru v krejčovském ateliéru své matky. Gianniho velkou a celoživotní inspirací byla jeho sestra Donatella, o finanční stránku podniku se stará bratr Santo. Firma Versace, založená roku 1978, je výhradně v rodinných rukou. Versace využívá historických linií, různě je však kombinuje a vytváří působivá díla plná barevnosti. Jeho nejoblíbenější barvy jsou žlutá, červená a fialová, které se stále objevují v jeho kolekcích. Ovšem tvoří i umírněnější módu, která se stává nadčasovou. Týká se především černých velkých večerních rób. Inspirativní módní tvůrce předčasně umírá v červenci roku 1997. Truchlí po něm mnoho jeho zákaznic i modelek (obr. 72), kterým pomohl na výsluní. Podnik přebírá jeho sestra Donatella.⁵⁵

2.8 90. léta

Toto období je plné nových informací, očekávání nového tisíciletí, čerpáním inspirace z dob minulých a hlavně rychlým vývojem techniky. S pádem komunismu se otevírá svět a lidé hledají nové ideologické podněty. Lidé se po bouřlivých třiceti letech plných touhy po originálním oblečení, spíše snaží vypadat nenápadně až nenuceně. Tento styl je v Americe známý pod názvem „Basics“. Nedílnou součástí tohoto stylu se stávají jednoduché halenky, kalhotové kostýmky a černé roláky. Luxus se již nedává veřejně na odiv. Záleží především na materiálu, ze kterého je oděv zhotoven. V této době, kdy internet a technika jsou všudypřítomné, není tak těžké shlédnout módní kreace předních návrhářů několik hodin (minut) po uvedení nové kolekce. Toho využívají plagiátoři. Ovšem, jak už bylo zmíněno, hlavní kouzlo tkví v kvalitním materiálu, který díky pokročilé technologii má mnoho nových praktických vlastností. Nejen že je podstatně lehčí, dá se snadno prát, nemusí se žehlit, je prodyšný, hřejivý nebo naopak chladivý, některé dokonce hydratují pokožku. Karl Lagerfeld navíc přichází se skvělým řešením, ozdobnou podšívku, díky které se pozná původ kusu oděvu. „Přepych je, když neviditelné je stejně luxusní jako viditelné. Vlastní přepych tkví v podšívce“ prohlásil roku 1992 Lagerfeld. V polovině desetiletí se „Basics“ styl vyvíjí v minimalismus, který si už bude držet své pevné místo do dnešních dní, nejen ve světě módy.

---

⁵⁴ Srov. SEELINGOVÁ, CH. *Století módy 1900 – 1999*, s. 526

⁵⁵ Srov. Tamtéž, s. 530

Inspirací stylu pro mladé lidi se stává film „Hvězdné války: Epizoda II.“ a nebo virtuální hrdinka Lara Croft z počítačové hry, oblečená v „kratáskách“, přiléhavém tílku a pevné vysoké obuvi. Vliv filmů a virtuálních hrdinů se stává neodmyslitelným, stejně tak jako působení muzikantů a herců. Navíc si každý může vybrat styl, který mu bude vyhovovat nejvíce – dovoleno je opravdu vše.⁵⁶

2.8.1 Italsí tvůrci: Dolce & Gabbana, Prada, G. Gucci

Dokonalé souznění panuje v italské dvojici návrhářů: Domenico Dolce a Stefano Gabbana. Tito dva módní návrháři se poprvé setkávají roku 1980 v Miláně a rychle se ukazuje, že se tato dvojice skvěle doplňuje. Skromný a bázlivý Domenico, který je vyučený krejčí, se stará o řemeslné provedení. Společenský Stefano mezitím jedná se zákazníky. Navíc se zabývá grafickými návrhy, svojí neznalost v oděvnictví nahrazuje estetickým cítěním a novým pohledem na věc. První přehlídku „šupácké módy“ předvádějí roku 1986 v Miláně. Necháávají se inspirovat levnou módou, což dodává jejich modelům nostalgický nádech. Postupem času nás jejich móda provází různými historickými slohy (obr. 73). Oblíbeným tématem zůstávají zvířecí potisky, či inspirace rodnou Sicílií (obr. 74). Firma Dolce & Gabbana nyní produkuje všechny módní doplňky, na které si lze jen vzpomenout. Také jako jedna z mála společností zůstává v rukou svých tvůrců i po finanční stránce.⁵⁷

Značka Prada existuje již od roku 1913. Dříve se zabývala pouze koženým zbožím: kabelky a doplňky. Založil jí Maria Prada po příchodu jeho neteře Miuccii Prada, v 70. letech začíná značka Prada produkovat úspěšné batohy a kabelky. Malé černé nylonové batůžky si oblíbili topmodelky i módní redaktorky. Roku 1985 uvádí Prada první kolekci pret-a-porter, bohužel kolekce nevzbudila příliš velký zájem. O deset let později nastává průlom. Miuccia sama tvrdí, že vytváří nehezké věci, o které je kupodivu zájem především u mladé generace (obr. 75). Inspiraci čerpá z užitkových látek 50. a 60. let. Nyní má Prada své pevné místo ve světě módy (obr. 76). A Miuccia Prada je považována za třetí nejvlivnější ženu Evropy.⁵⁸

Stejně tak jako Prada i Guccio Gucci svou firmu zakládá již na počátku století. Gucci se proslavil koženými taškami a kufry s třásněmi a třmeny. Při nedostatku kůže za druhé

---

⁵⁶ Srov. SEELINGOVÁ, CH. *Století módy 1900 – 1999*, s. 549–559.

⁵⁷ Srov. JONAS, S.: *Móda v proměnách času*, s. 130–133.

⁵⁸ Srov. Tamtéž, s. 248–249.

světové války vyrábí své tašky ze lnu a konopí s bambusovým držadlem. Firma funguje jako rodinná. Je rozdělena mezi čtyři syny. V 50. letech Aldo Gucci uvádí na trh mokasíny, které si muži ihned oblíbí. Aldo také zavádí dodnes používané logo GG a otevírá salony po celém světě (obr. 77). Firmě se daří, ovšem začátkem 90. let je poznamenána rodinou tragédií. Firma se musí rozdělit a půlka prodat. Navíc umírá jeden z bratrů. Firma je před krachem a bohužel jméno Gucci je spojováno spíše se skandály než s módou. V 90. letech se ujímá umělecké stránky Tom Ford, mladý Američan, který zdesetinásobil obrat firmy. Firmy Gucci nyní nevyrábí pouze tašky a boty, ale i dámské a pánské oblečení (obr. 78). Na začátku nového tisíciletí dokonce kupuje značky: Balenciaga a Y. S. Laurent. Od roku 2005 je odpovědnou módní návrhářkou Frida Gianini.⁵⁹

3 Praktická část

Každý z nás si již někdy položil otázku typu: Proč jsem tady? Co je mým úkolem? Co je kolem nás? Co na nás má vliv? Kde brát inspiraci? Začala jsem pátrat, jaký element mne ovlivňuje. Co je tedy pro mne tím pátým elementem, co mne pohání?

Podobné otázky si pokládali i Řekové. *Přázáklad všeho vědění a zjevování nazývali Řekové Arché a chápali je jako jednoduchou pralátku, jako něco, co je počátkem, koncem i vše postupujícím principem. Názory na podobu Arché se u prvních řeckých filosofů různily. Tháles za ni považoval vodu, Anaximenés zase vzduch, Hérakleitos za základ všeho považoval oheň.*⁶⁰ Dnes bereme vodu, oheň, vzduch a zemi za základní elementy. Mé dva modely vyjadřují vodu a oheň. V prvním modelu inspirovaným ohněm a řeckým oděvem se snažím ukázat proměnlivost, která je pro oheň typická. Chtěla jsem, aby i nositelka měla možnost své šaty měnit, prostřednictvím variabilního vázání. V tomto modelu může být viditelný vliv M. Vionnetové. Druhý model Voda je inspirován mořem a všemi podobami, které v sobě odráží od úsvitu po soumrak. Materiál pro zhotovení modelů Ohně a Vody jsem zvolila hedvábí. Materiál je lehký, vzdušný, splývavý a napomohl k vyjádření těchto dvou elementů. Po obarvení měl mít stejné vlastnosti, proto jsem zvolila barvy sypké, které se rozdělavají ve vodě. Zkušební barvení hedvábí potvrdilo, že sypké barvy jsou vhodné. Na obarvenou látku jsem se rozhodla použít tekuté barvy pouze v jemné vrstvě, aby hedvábí neztratilo své přirozené vlastnosti. Nejprve jsem vytvořila

---

⁵⁹ Srov. JONAS, S.: *Móda v proměnách času*, s. 166-169.

⁶⁰ Cit. BLECHA, I.: *Filosofie*, s. 32.

střih šatů, který jsem přenesla na látku a zvětšila o dva centimetry. Při fixování barvy na látku docházelo ke sražení. Když byly nastříhané jednotlivé díly oděvu, následovalo barvení. Nabarvené díly se posypou solí a dají vařit, aby se barva zafixovala. Po vychladnutí dáme látku do octové lázně, tím je dokončen proces fixace. Následovala malba tekutými barvami, které se po dokončení zažehlují. Poté následovalo šití modelů. Třetí model je naprosto odlišný. U tohoto modelu jsem využila smýšlení východních filozofů. Období, ze kterého vycházím, se nazývá „Věk jednoho sta filozofů“. Inspiruji se učením, které šířil Lao-c' v období kolem roku 1100 př. n. l., které je základem taoismu. Své učení sepsal v knize Tao-te-t'ing.⁶¹ Třetí model jsem nazvala podle této filozofie Prázdnota. „...*Tao není možné vidět, tao není možné slyšet. Tao nemůže být poznáno žádným způsobem. Tao je skryté a nemá žádné jméno. Všechno se pohybuje v tao ...*“⁶² Tento model jsem vytvořila z obalové fólie aranžované přímo na tělo.

Model 1: Voda. Zde jsem se snažila vyjádřit všechny možné proměny vody, které je schopna odrazit. Mou velkou inspirací bylo moře, které zrcadlí oblohu od úsvitu po soumrak i noční oblohu.

Model 2: Oheň. Tento živel je nezkrotný a proměnlivý, proto i mé vyjádření tohoto elementu přechází od rudé až po mírnou žlutou a šaty mají několik způsobů nošení.

Model 3: Nicota. Tento model si na sebe člověk vezme pouze jednou.

---

⁶¹ Srov. HEMENWAYOVÁ ,P.: Moudrost východu, s. 65-75

⁶² Cit. Tamtéž, s. 78

4 Závěr

Tato práce splnila všechny své vytyčené cíle. Představila nejzajímavější módní návrháře a také podmínky, ve kterých tvořili. V praktické části jsem díky seznámení s východní filozofií, průřezově ztvárnila lidské ideje. U posledního modelu jsem místo hedvábí, použila obalové materiály pro zdůraznění odlišnosti mezi východním a západním smýšlením.

Téma nebylo zcela vyčerpáno, dalo by se více věnovat módě mladých lidí, a jakým způsobem je ovlivňuje. Móda pro mladé a vliv na ně byla zmíněna pouze okrajově. Díky této práci jsem se dozvěděla o návrhářích, které jsem před tím neznala.

Módní průmysl zde byl a vždy bude. Zůstává na každém z nás, jaký styl si vybereme a jestli budeme poslouchat módní kritiky s jejich tyranií. Nejdůležitějším aspektem by měla být praktičnost oděvu doplněná o estetické cítění. S odstupem času se ohlížíme zpět a u některých modelů se nám zdá naprosto nemyslitelné, že někdy mohly být v módě. Samozřejmě mnoho módních návrhářů z minulosti vychází a přetváří ji do nových podob. Jediné čím jsme omezeni, je naše fantazie. Bez fantazie by umělci ani módní návrháři netvořili svá velká díla. Mým pátým elementem, který se snažím hledat kolem sebe, je fantazie.

„Fantazie, to není představovat si, čím by věci mohly být, ale udělat to z nich.“

Karel Čapek

„Fantazie je něco, co si někteří lidé prostě nedovedou představit.“

Gabriel Laub

„Módní je to, v čem člověk dobře vypadá a v čem se dobře cítí.“

Anton Myrer

„Móda je forma ošklivosti tak netolerovatelná, že ji musíme měnit každého půl roku.“

Oscar Wilde

5 Seznam použité literatury

1. SEELINGOVÁ, CH.: *Století módy 1900 – 1999*, Praha: Slovart, 2000, ISBN 80-7209-247-2
2. BLACKOVÁ, A., CULLENOVÁ O., a kol.: *Móda obrazové dějiny oblékání a stylu*, Praha: Euromedia, 2013, ISBN 978-80-242-4170-8
3. JONAS, S.: *Móda v proměnách času*, Rebo Productions CZ, 2008, ISBN 978-80-7234-857-2
4. SBÍRKA KYOTO COSTUME INSTITUTE.: *Móda z dějin odívání 18., 19. a 20. století*, Praha: Slovart, 2011, ISBN 978-80-7391-512-4
5. SKARLANTOVÁ, J.: *Od krinolíny k džínsům*, Praha: Práce, 1979, ISBN 80-7106-144-1
6. MILLEROVÁ, J.: *Secese*, Praha: NOXI, 2004, ISBN 80-89179-08-8
7. STEINER, R.: *Tajemství barev*, Praha: Fabula, 2005, ISBN 80-8660-025-4
8. BLECHA, I.: *Filosofie*, Olomouc, 2004, ISBN 80-7182-147-0
10. MATRAGI, B.: *Jedu dál*, Praha: Ikar, 2011, ISBN: 978-80-249-1692-7
11. STEINER, R.: *Příroda a člověk z pohledu duchovní vědy*, Český Těšín: Fabula, 2007, ISBN: 978-80-86600-40-6
12. LIGHTOVÁ, D.: *Batikování*, Praha: Ikar 2005, ISBN: 80-249-0494-2
13. DAYOVÁ M., FRANKEOVÁ A.: *Malujeme na látku, barevná kouzla na textiliích*, Praha: Ikar 2007, ISBN: 978-80-249-0798-7
14. NEJEDLÁ, M.: *Dějiny oděvní kultury, Období 2. poloviny 20. století*, 24. 2. 2014, dostupné: www.kod.tul.cz/predmety/DOK/.../20%20století_2.%20polovina.pdf
15. HEMENWAYOVÁ, P.: *Moudrost východu*, Praha: Slovart, 2007, ISBN: 978-80-7209-949-8

6 Přílohy

- I.   Obrazová příloha k teoretické části**
- II.   Obrazová příloha k praktické části**
- III.   Obrazová příloha k praktické části – konečné modely**

6 Přílohy

I.   Obrazová příloha k teoretické části

Obr 1 Frederick Worth

Obr 2 Frederick Worth

reprezentovat
 zval
 Desrosierse.
 znům
 ra dílna jako
 sy zdobené
 tů
 plodném
 lupracoval
 Alfonsem

bermarratovou.
 Navzdory technické dokonalosti
 postrádají však Fouquetovy výrobky
 originalitu a také nádheru prací Reného
 Laliquea.

Nahofe: Zlatá emailová brož, uprostřed květ karafiátu z červeného
 emailu a vsazeného broušeného briliantu, pozadí s mřížkovým
 panelem *plique-à-jour*. Závěs z říční perly.
 Vyroto „G. Fouquet“. Okolo 1900, délka 6,3 cm
 4500-5250 Euro DOR

ložitá zlatá emailová brož
 e dvěma velmi stylizovanými
 ávy, kteří mají propletené krky
 pera. Zdobeno demantoidy,
 pálové plakety, opátová „oka“
 a spirálovitě zatočených
 casních perech, závěs
 barokní perly.
 kolo 1900
 0 000-75 000 Euro CHR

Obr 3 G. Fouquet

Obr 4 J. Paquinová

Obr 5 M. Fortuny

Obr 6 M. Fortuny

Obr 7 M. Fortuny

Obr 8 M. Fortuny

Obr 9 J. Doucet

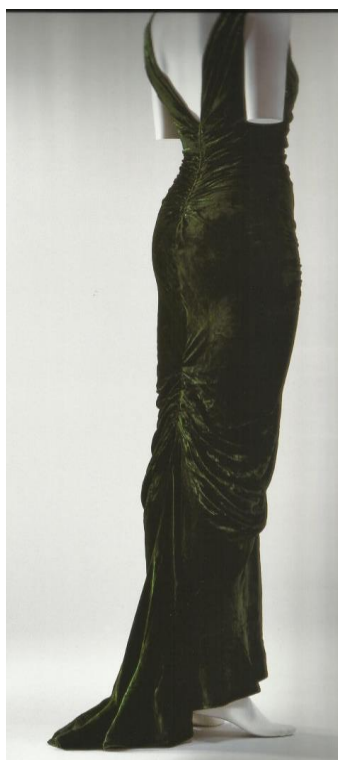
Obr 10 P. Poiret

Obr 11 P. Poiret

Obr 12 P. Poiret

Obr 13 E. Molyneux

Obr 14 J. Patou

Obr 15 M. Vionnetová

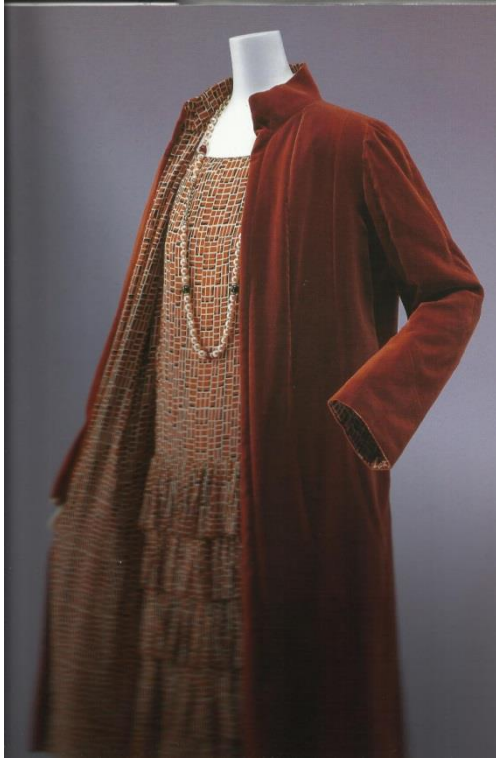
Obr 16 M. Vionnetová

Obr 17 M. Vionnetová

Obr 18 C. Chanel

Obr 19 C. Chanel

Obr 20 C. Chanel

Obr 21 C. Chanel

Obr 22 C. Chanel

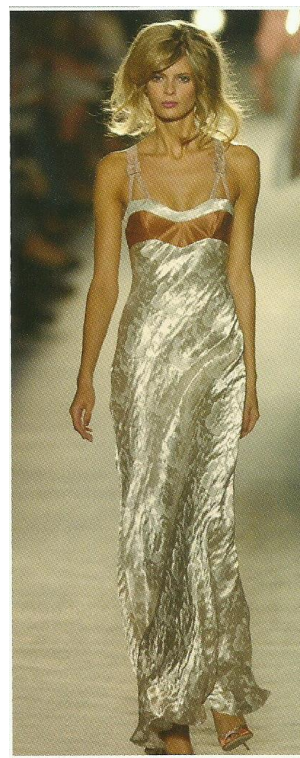
Obr 23 E. Schiaparelli

Obr 24 E. Schiaparelli

Obr 25 N. Ricci

Obr 26 N. Ricci

Obr 27 A. Grés

Obr 28 A. Grés

Obr 29 M. Rochas

Obr 30 Hollywoodská móda

Obr 31 C. Balenciaga

Obr 32 C. Balenciaga

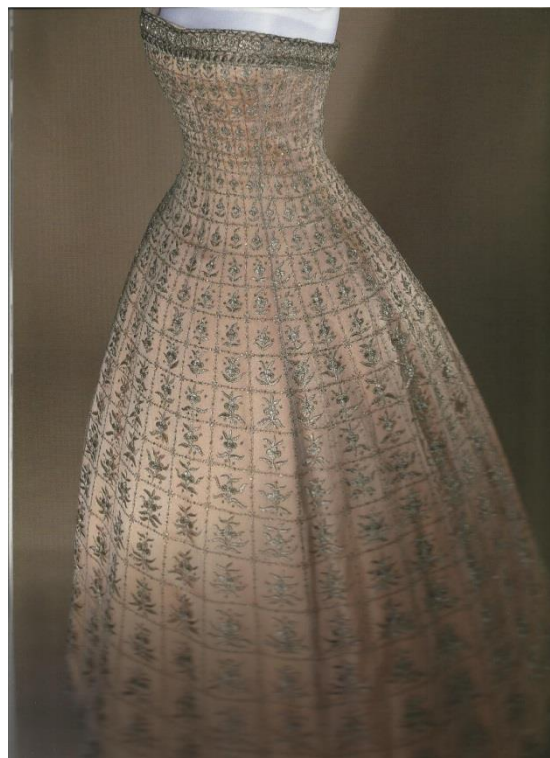
Obr 33 C. Balenciaga

Obr 34 C. Balenciaga

Obr 35 Ch. Dior

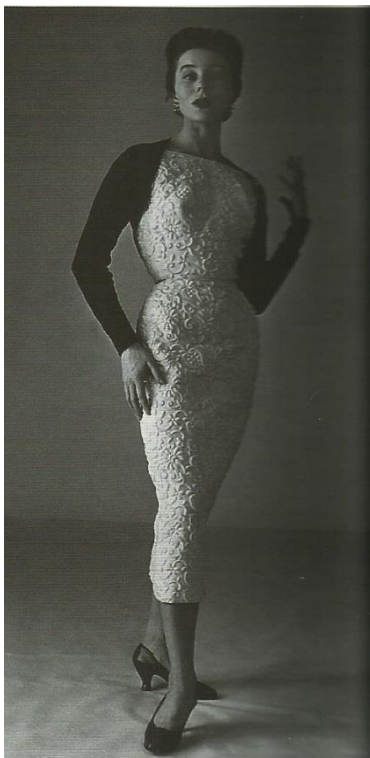
Obr 36 Ch. Dior

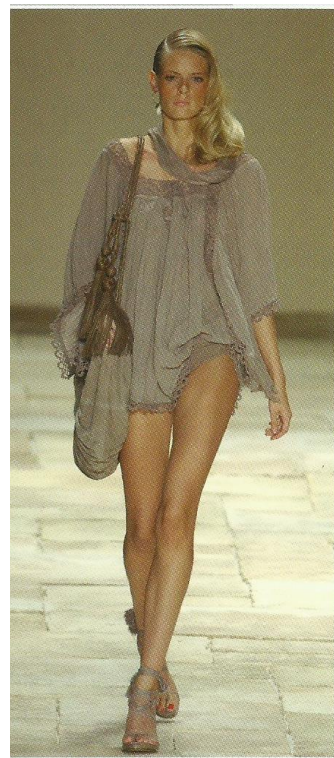
Obr 37 Ch. Dior

Obr 38 Ch. Dior

Obr 39H. de Givenchy

Obr 40H. de Givenchy

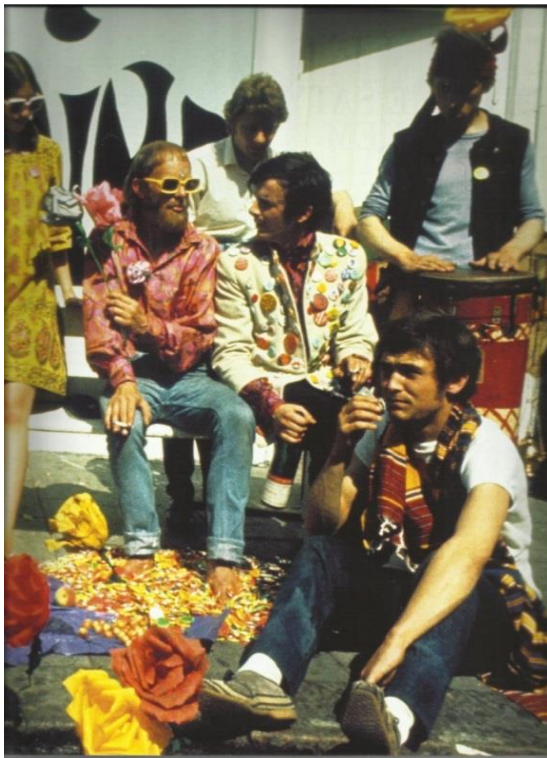

Obr 41   *Valentino*

Obr 42   *M. Brand*

Obr 43   *Hippies*

Obr 44   *Y. S. Laurent*

Obr 45 Y. S. Laurent

Obr 46 Y. S. Laurent

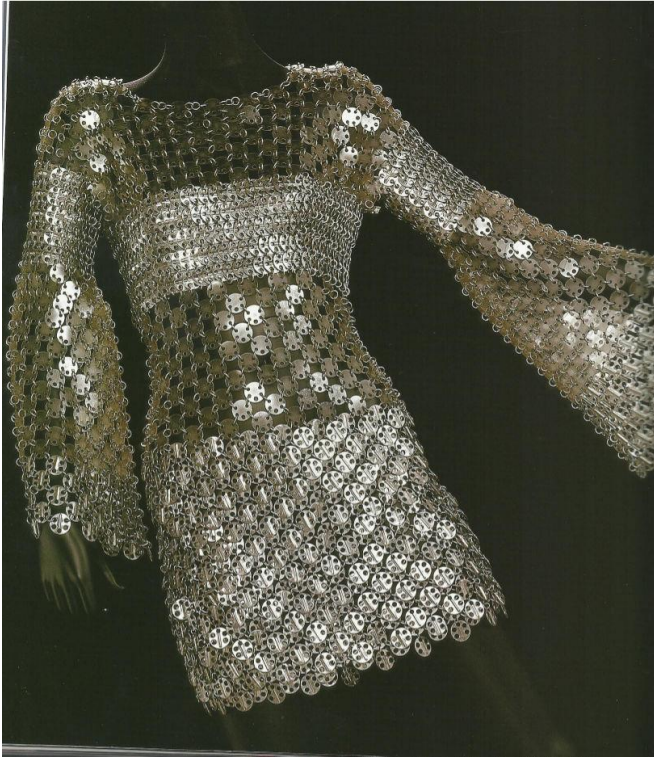

Obr 47 P. Rabanne

Obr 48 P. Rabanne

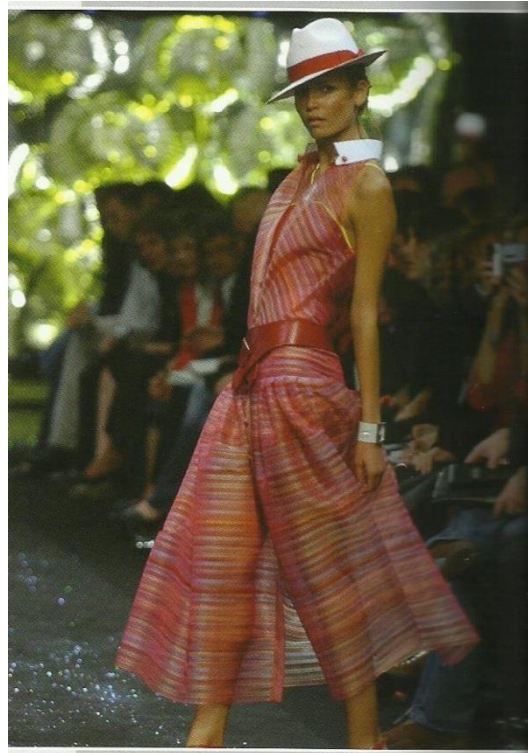
Obr 49 P. Rabanne

Obr 50A. Courrèges

Obr 51 A. Courrèges

Obr 52 K. Lagerfeld

Obr 53   K. Lagerfeld

Obr 54   Etro

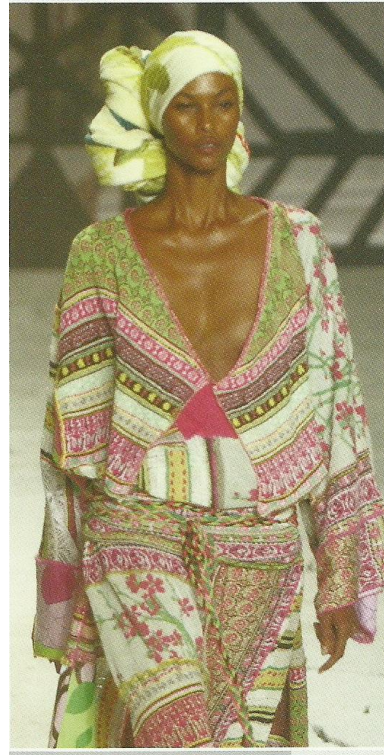

Obr 55   Etro

Obr 56 J. P. Gaultier

Obr 57 Kenzo

Obr 58 Kenzo

Obr 59 I. Miyake

Obr 60 I. Miyake

Obr 61 Biba

Obr 62 Biba

Obr 63 V. Westwood

Obr 64 V. Westwood

Obr 65 Ch. Lacroix

Obr 66 A. Alaia

Obr 67 A. Alaia

Obr 68 Y. Yamamoto

Obr 69 Y. Yamamoto

Obr 70   *Y. Yamamoto*

Obr 71   *G. Armani*

Obr 72   *Versace*

Obr 73   *D&G*

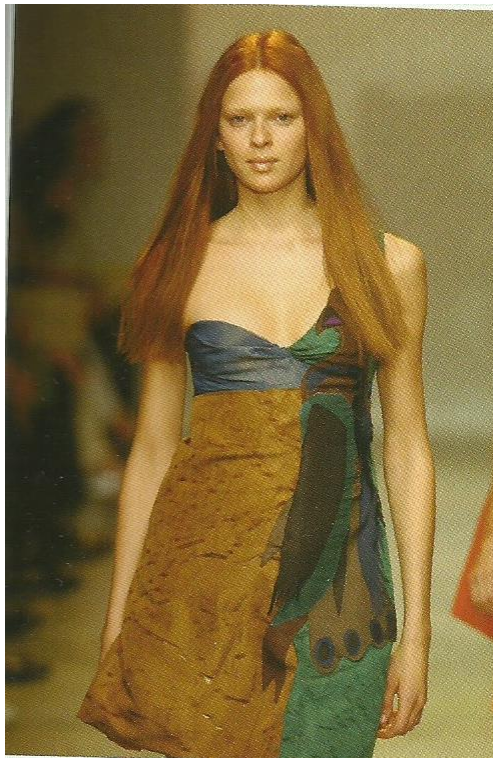

Obr 74 D&G

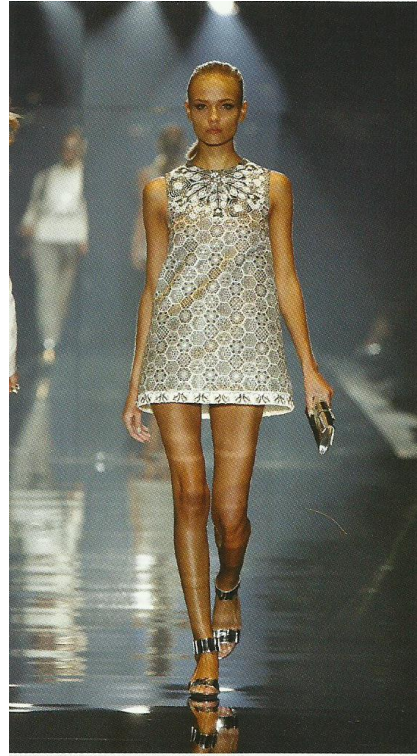
Obr 75 Prada

Obr 76 Prada

Obr 77 Gucci

Obr 78 Gucci

II.   Obrazová příloha k praktické části

Obr 1

Obr 2

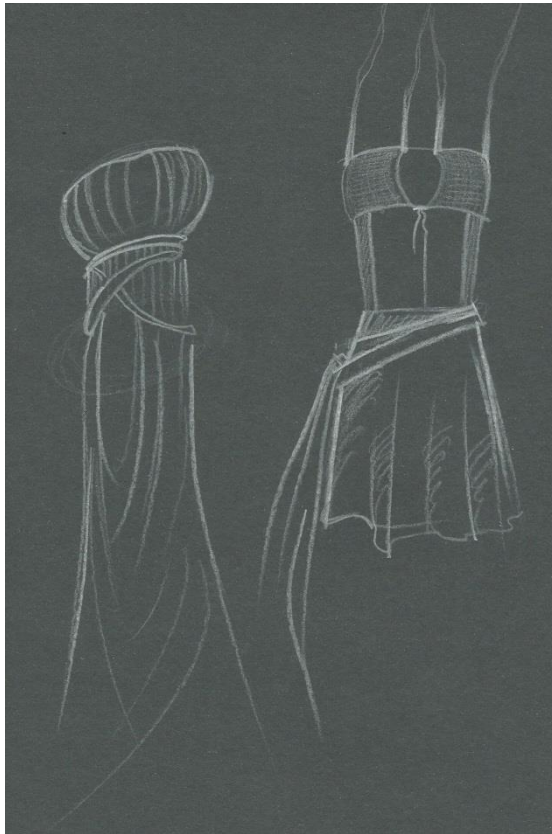

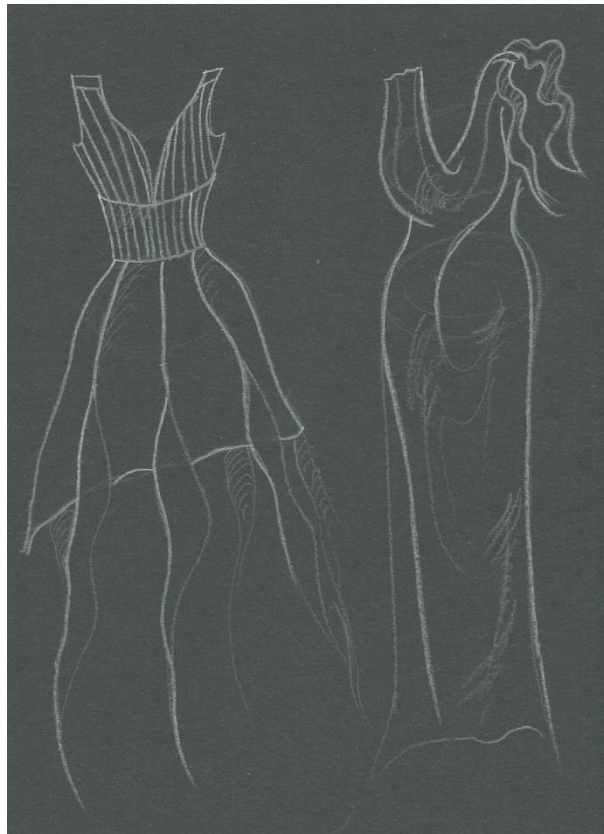
Obr 3

Obr 4

Obr 5

Obr 6

Obr 7

Obr 8

Obr 9

III.   **Obrazová příloha k praktické části – konečné modely**

Obr 1

Obr2

Obr 3

Obr 4

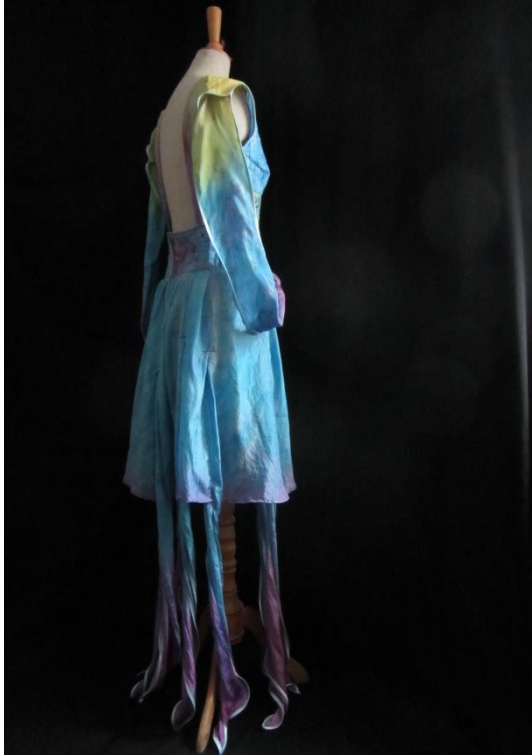

Obr 5

Obr 6

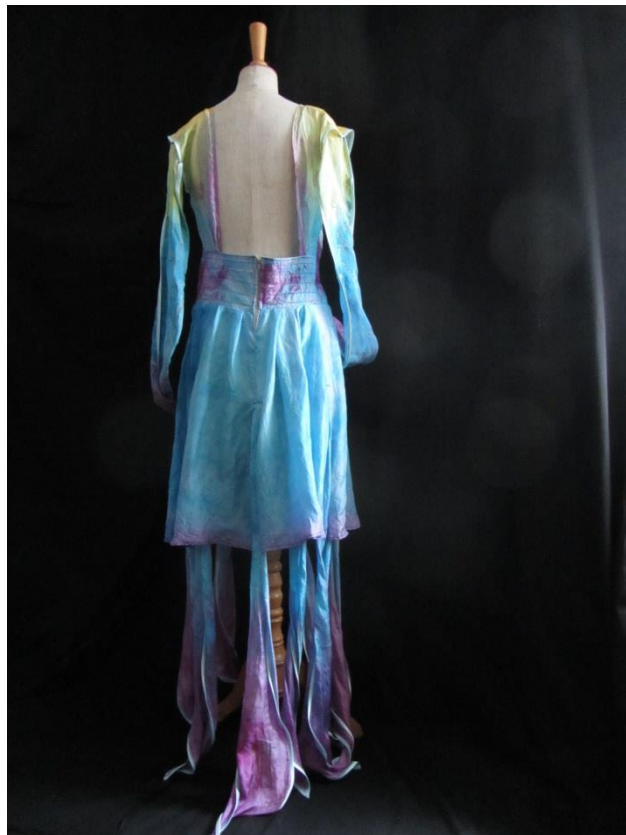

Obr 7

Obr 8

Obr 9

Obr 10

Obr 11

I.   Obrazová příloha k teoretické části: popis + zdroj

Obr 1   Frederick Worth, plášť z roku 1910, SBÍRKA KYOTO CONSTUME INSTITUTE.: *Móda z dějin odívání 18., 19. a 20. století*, svazek II., s. 351

Obr 2   Frederick Worth, večerní šaty s bohatou korálkovou výšivkou z 20. Let, SBÍRKA KYOTO CONSTUME INSTITUTE.: *Móda z dějin odívání 18., 19. a 20. století*, svazek II., s. 441

Obr 3   G. Fouquet, secesní šperky, MILLEROVÁ, J.: *Secese*, s. 149

Obr 4   J. Paquinová, večerní šaty z přelomu tisíciletí, SBÍRKA KYOTO CONSTUME INSTITUTE.: *Móda z dějin odívání 18., 19. a 20. století*, svazek II., s. 349

Obr 5   M. Fortuny, variace na delfskou róbu, BLACKOVÁ, A., CULLENOVÁ O., a kol.: *Móda obrazové dějiny oblékání a stylu*, s. 237

Obr 6   M. Fortuny, delfská róba z roku 1909, SEELINGOVÁ, CH. *Století módy 1900 – 1999*, s. 37

Obr 7   M. Fortuny, kalhotový kostým s tunikou z plizovaného hedvábí z roku 1910, SBÍRKA KYOTO CONSTUME INSTITUTE.: *Móda z dějin odívání 18., 19. a 20. století*, svazek II., s. 376

Obr 8   M. Fortuny, ve 30. letech navrhuje šaty z potištěného sametu, plizované hedvábí používá stále na bocích modelu stažené šněrováním, SBÍRKA KYOTO CONSTUME INSTITUTE.: *Móda z dějin odívání 18., 19. a 20. století*, svazek II., s. 383

Obr 9   J. Doucet, večerní šaty z přelomu tisíciletí bohatě zdobené ruční krajkou, SBÍRKA KYOTO CONSTUME INSTITUTE.: *Móda z dějin odívání 18., 19. a 20. století*, svazek II., s. 415

Obr 10   P. Poiret, modely od roku 1906 na jeho ženě Denise, u prvních dvou modelů můžeme vidět ještě secesní siluetu S, na posledním modelu je již vidět orientální vliv, SEELINGOVÁ, CH. *Století módy 1900 – 1999*, s. 27

Obr 11   P. Poiret, model šatů z 20. let nenesení rukopis velkého tvůrce, v tomto období se potýká z krizí, SBÍRKA KYOTO CONSTUME INSTITUTE.: *Móda z dějin odívání 18., 19. a 20. století*, svazek II., s. 417

Obr 12   P. Poiret, originální kreace z roku 1924, SBÍRKA KYOTO CONSTUME INSTITUTE.: *Móda z dějin odívání 18., 19. a 20. století*, svazek II., s. 422

Obr 13   E. Molyneux, večerní róba z roku 1935 je zcela nadčasová, jedinou ozdobou je řasení na zadním dílu, SBÍRKA KYOTO CONSTUME INSTITUTE.: *Móda z dějin odívání 18., 19. a 20. století*, svazek II., s. 455

Obr 14 J. Patou, plážový úbor z roku 1929, SBÍRKA KYOTO CONSTUME INSTITUTE.: *Móda z dějin odívání 18., 19. a 20. století*, svazek II., s. 454

Obr 15 M. Vionnetová, večerní šaty z 20. let, které jsou ušité s co nejméně švy, SBÍRKA KYOTO CONSTUME INSTITUTE.: *Móda z dějin odívání 18., 19. a 20. století*, svazek II., s. 402

Obr 16 M. Vionnetová, na této fotce je nejoblíbenější modelka Vionnetové – Sonia, pózuje ve splývavém kalhotovém úboru s šálou v roce 1931, aby se dosáhlo rozevlátého efektu, leží modelka na zemi. Kontrastní fotografie podtrhuje podobnost antických soch či múz na amforách, SEELINGOVÁ, CH. *Století módy 1900 – 1999*, s. 70

Obr 17 M. Vionnetová, večerní kalhotový model z 30. let byl odvážným krokem, SBÍRKA KYOTO CONSTUME INSTITUTE.: *Móda z dějin odívání 18., 19. a 20. století*, svazek II., s. 465

Obr 18 C. Chanel, černé šaty pro den z viskózového hedvábí z raného období 1928 se zajímavým řešením na předním dílu, SBÍRKA KYOTO CONSTUME INSTITUTE.: *Móda z dějin odívání 18., 19. a 20. století*, svazek II., s. 391

Obr 19 C. Chanel, typický komplet z roku 1927, ve kterém je důležitá shoda materiálu – šaty s barvou podšívky, tento model je inspirován art decem, SBÍRKA KYOTO CONSTUME INSTITUTE.: *Móda z dějin odívání 18., 19. a 20. století*, svazek II., s. 393

Obr 20 C. Chanel, sama návrhářka ve své večerní róbě, SEELINGOVÁ, CH. *Století módy 1900 – 1999*, s. 104

Obr 21 C. Chanel, kostýmek z roku 1954, SBÍRKA KYOTO CONSTUME INSTITUTE.: *Móda z dějin odívání 18., 19. a 20. století*, svazek II., s. 544

Obr 22 C. Chanel, kostýmky z pozdějšího období, 1966-1969, jsou výraznějších barev i vzorů, opět podšívka saka musí ladit s halenkou, SBÍRKA KYOTO CONSTUME INSTITUTE.: *Móda z dějin odívání 18., 19. a 20. století*, svazek II., s. 545

Obr 23 E. Schiaparelli, v létě 1935 uvádí večerní šaty s potiskem zápalek, SBÍRKA KYOTO CONSTUME INSTITUTE.: *Móda z dějin odívání 18., 19. a 20. století*, svazek II., s. 475

Obr 24 E. Schiaparelli, z roku 1947 pochází večerní šaty, zde kombinuje černou barvu s barvou „shocking pink“, SBÍRKA KYOTO CONSTUME INSTITUTE.: *Móda z dějin odívání 18., 19. a 20. století*, svazek II., s. 481

Obr 25 N. Ricci, klasický styl večerních rób z počátku kariéry návrhářky, SEELINGOVÁ, CH. *Století módy 1900 – 1999*, s. 159

Obr 26 N. Ricci, model značky N. Ricci z 90. let, JONAS, S.: *Móda v proměnách času*, s. 233

Obr 27 A. Grés, tvořila celý život ve stejném stylu – pod vlivem Antiky, tyto večerní šaty jsou z hedvábného žerzeje z roku 1944, SBÍRKA KYOTO CONSTUME INSTITUTE.: *Móda z dějin odívání 18., 19. a 20. století*, svazek II., s. 470

Obr 28 A. Grés, návrhářka své modely ráda vystavovala „na sochy“(vlevo)z roku 1939, inspirace Antikou je zjevná i na kabátku z roku 1935 (vpravo), SEELINGOVÁ, CH. *Století módy 1900 – 1999*, s. 160

Obr 29 M. Rochas, model s vycpanými ptáčky, SEELINGOVÁ, CH. *Století módy 1900 – 1999*, s. 175

Obr 30 Hollywoodská móda, snímek pochází z filmu *Ženy*, SEELINGOVÁ, CH. *Století módy 1900 – 1999*, s. 185

Obr 31 C. Balenciaga, model z roku 1950, vytváří asymetrický kabát s velkými knoflíky a nakládanými kapsami, který je z tuhého materiálu, návrhář si zde hraje s linií těla, BLACKOVÁ, A., CULLENOVÁ O., a kol.: *Móda obrazové dějiny oblékání a stylu*, s. 328

Obr 32 C. Balenciaga, šaty pro den z roku 1948 jsou zcela nadčasové, v této době tvoří Dior „New Look“, SBÍRKA KYOTO CONSTUME INSTITUTE.: *Móda z dějin odívání 18., 19. a 20. století*, svazek II., s. 522

Obr 33 C. Balenciaga, roku 1961 v Paříži vytvořil večerní šat, ve kterých je zjevná inspirace rodnou vlastí, růžovo-černá krajka se vine krku po obvodu celé sukně k zemi, SBÍRKA KYOTO CONSTUME INSTITUTE.: *Móda z dějin odívání 18., 19. a 20. století*, svazek II., s. 527

Obr 34 C. Balenciaga, společenské šaty z roku 1950 inspirované Španělskem, BLACKOVÁ, A., CULLENOVÁ O., a kol.: *Móda obrazové dějiny oblékání a stylu*, s. 326

Obr 35 Ch. Dior, model z kolekce „New Look“ z roku 1947, SBÍRKA KYOTO CONSTUME INSTITUTE.: *Móda z dějin odívání 18., 19. a 20. století*, svazek II., s. 506

Obr 36 Ch. Dior, jemné večerní šaty ze světle růžového saténu a bohatě vyšívání tylu stříbrnou nití a flitry, 1955, SBÍRKA KYOTO CONSTUME INSTITUTE.: *Móda z dějin odívání 18., 19. a 20. století*, svazek II., s. 510

Obr 37 Ch. Dior, další model večerních šatů ze saténu je zajímavý svým rozparkem na zadním dílu, který přechází ve vlečku, SBÍRKA KYOTO CONSTUME INSTITUTE.: *Móda z dějin odívání 18., 19. a 20. století*, svazek II., s. 511

Obr 38 Ch. Dior, šaty pro den z poslední kolekce podzim-zima 1957 z vlněného tvídu, SBÍRKA KYOTO CONSTUME INSTITUTE.: *Móda z dějin odívání 18., 19. a 20. století*, svazek II., s. 518

Obr 39 H. de Givenchy, jemné elegantní, krajkové šaty, SEELINGOVÁ, CH. *Století módy 1900 – 1999*, s. 256

Obr 40 H. de Givenchy, model z posledních let, JONAS, S.: *Móda v proměnách času*, s. 157

Obr 41 Valentino, šaty s potiskem, SEELINGOVÁ, CH. *Století módy 1900 – 1999*, s. 265

Obr 42 M. Brand, způsobil revoluci mezi mladými v roce 1953 ve filmu *Divoch*, SBÍRKA KYOTO CONSTUME INSTITUTE.: *Móda z dějin odívání 18., 19. a 20. století*, svazek II., s. 342

Obr 43 Hippies, typické oblečení z 60. let, SBÍRKA KYOTO CONSTUME INSTITUTE.: *Móda z dějin odívání 18., 19. a 20. století*, svazek II., s. 375

Obr 44 Y. S. Laurent, letní šaty z roku 1967 celé z korálku a drobných mušlí, SBÍRKA KYOTO CONSTUME INSTITUTE.: *Móda z dějin odívání 18., 19. a 20. století*, svazek II., s. 554

Obr 45 Y. S. Laurent, komplet safari přinesl úspěch v roce 1968, důležité uniformní prvky jsou doplněny šněrováním na předním díle, SBÍRKA KYOTO CONSTUME INSTITUTE.: *Móda z dějin odívání 18., 19. a 20. století*, svazek II., s. 553

Obr 46 Y. S. Laurent, šaty Mondrian vytvořil jako poctu svému příteli v roce 1965, SBÍRKA KYOTO CONSTUME INSTITUTE.: *Móda z dějin odívání 18., 19. a 20. století*, svazek II., s. 561

Obr 47 P. Rabanne, plastový korzet, 1969, SBÍRKA KYOTO CONSTUME INSTITUTE.: *Móda z dějin odívání 18., 19. a 20. století*, svazek II., s. 573

Obr 48 P. Rabanne, šaty složené z kovových destiček inspirované budoucností z roku 1967, SBÍRKA KYOTO CONSTUME INSTITUTE.: *Móda z dějin odívání 18., 19. a 20. století*, svazek II., s. 570

Obr 49 P. Rabanne, další variace na oděv budoucnosti, 1969, SBÍRKA KYOTO CONSTUME INSTITUTE.: *Móda z dějin odívání 18., 19. a 20. století*, svazek II., s. 572

Obr 50 A. Courrègese, kalhotový komplet z roku 1969, SBÍRKA KYOTO CONSTUME INSTITUTE.: *Móda z dějin odívání 18., 19. a 20. století*, svazek II., s. 548

Obr 51 A. Courrègese, šaty z kolekce 1967, s výrazným plastovým zipem, SBÍRKA KYOTO CONSTUME INSTITUTE.: *Móda z dějin odívání 18., 19. a 20. století*, svazek II., s. 550

Obr 52 K. Lagerfeld, letní šaty, z doby osamostatnění, JONAS, S.: *Móda v proměnách času*, s. 194

Obr 53 K. Lagerfeld, kolekce pro Chanel, SBÍRKA KYOTO CONSTUME INSTITUTE.: *Móda z dějin odívání 18., 19. a 20. století*, svazek II., s. 576

Obr 54 Etro, inspirace orientem, JONAS, S.: *Móda v proměnách času*, s. 150

Obr 55 Etro, mladistvé a originální tuniky, JONAS, S.: *Móda v proměnách času*, s. 151

Obr 56 J. P. Gaultier, elastický komplet potištěný optickým vzorem lidského těla, 1996, SBÍRKA KYOTO CONSTUME INSTITUTE.: *Móda z dějin odívání 18., 19. a 20. století*, svazek II., s. 609

Obr 57 Kenzo, model inspirovaný hippies módou, JONAS, S.: *Móda v proměnách času*, s. 198

Obr 58 Kenzo, originální spojení japonského stylu s hippies módou, SBÍRKA KYOTO CONSTUME INSTITUTE.: *Móda z dějin odívání 18., 19. a 20. století*, svazek II., s. 658

Obr 59 I. Miyake, plisované šaty s potiskem inspirovaným obrazem, SBÍRKA KYOTO CONSTUME INSTITUTE.: *Móda z dějin odívání 18., 19. a 20. století*, svazek II., s. 634

Obr 60 I. Miyake, originální plisovaný materiál, který povoluje zacházet s tělem jako objektem, SBÍRKA KYOTO CONSTUME INSTITUTE.: *Móda z dějin odívání 18., 19. a 20. století*, svazek II., s. 637

Obr 61 Biba, nákupní palác Biba, SEELINGOVÁ, CH. *Století módy 1900 – 1999*, s. 457

Obr 62 Biba, šaty pro večerní radovánky z roku 1969, typický znak její módy – flitry a pruhy, BLACKOVÁ, A., CULLENOVÁ O., a kol.: *Móda obrazové dějiny oblékání a stylu*, s. 365

Obr 63 V. Westwood, použití kontrastních materiálů v absurdních situacích, kolekce pret-a-porter podzim-zima 1995, SEELINGOVÁ, CH. *Století módy 1900 – 1999*, s. 462

Obr 64 V. Westwood, šokující model z roku 1997, SBÍRKA KYOTO CONSTUME INSTITUTE.: *Móda z dějin odívání 18., 19. a 20. století*, svazek II., s. 611

Obr 65 Ch. Lacroix, kolekce pret-a-porte 1990, bolerko i minišaty jsou inspirovány rokokem, zajímavý je dezén látky s infantilními andílky v kombinaci květinového vzoru na bolerku, SBÍRKA KYOTO CONSTUME INSTITUTE.: *Móda z dějin odívání 18., 19. a 20. století*, svazek II., s. 619

Obr 66 A. Alaia, model z žerzejového streče má nejen nekonvenční střih, ale i dokonale zvýrazňuje tělo modelky, která svým postojem dává vyniknout siluete modelu, SEELINGOVÁ, CH. *Století módy 1900 – 1999*, s. 505

Obr 67 A. Alaia, černé žerzejové šaty 1987 ze směsi: viskóza, nylon, lycra, mají zajímavý prvek sháčkované švy, jediná ozdoba na přiléhavých šatech určených pro běžný pracovní den, SBÍRKA KYOTO CONSTUME INSTITUTE.: *Móda z dějin odívání 18., 19. a 20. století*, svazek II., s. 601

Obr 68 Y. Yamamoto, šaty připomínající papírové výstřižky z roku 1983, SBÍRKA KYOTO CONSTUME INSTITUTE.: *Móda z dějin odívání 18., 19. a 20. století*, svazek II., s. 625

Obr 69 Y. Yamamoto, pláštěvé šaty s originální ruční prací z roku 1995, SBÍRKA KYOTO CONSTUME INSTITUTE.: *Móda z dějin odívání 18., 19. a 20. století*, svazek II., s. 659

Obr 70 Y. Yamamoto, originální prostorové šaty z polyesteru, SBÍRKA KYOTO CONSTUME INSTITUTE.: *Móda z dějin odívání 18., 19. a 20. století*, svazek II., s. 671

Obr 71 G. Armani, kalhotové kostýmky mezi léty 1985-1989 z vlněné tkaniny, SBÍRKA KYOTO CONSTUME INSTITUTE.: *Móda z dějin odívání 18., 19. a 20. století*, svazek II., s. 616

Obr 72 Versace, SEELINGOVÁ, CH. *Století módy 1900 – 1999*, s. 577

Obr 73 D&G, příklad šupácké módy (vpravo), inspirace historickými vlivy (vlevo), SEELINGOVÁ, CH. *Století módy 1900 – 1999*, s. 537

Obr 74 D&G, JONAS, S.: *Móda v proměnách času*, s. 132

Obr 75 Prada, kolekce inspirovaná 60. lety, se kterou značka prorazila, SEELINGOVÁ, CH. *Století módy 1900 – 1999*, s. 539

Obr 76 Prada, model z poslední doby, JONAS, S.: *Móda v proměnách času*, s. 249

Obr 77 Gucci, SEELINGOVÁ, CH. *Století módy 1900 – 1999*, s. 525

Obr 78 Gucci, JONAS, S.: *Móda v proměnách času*, s. 169

II.   Obrazová příloha k praktické části

Obr 1	Zkouška barev na hedvábí
Obr 2	Zkouška barev na hedvábí
Obr 3	Zkouška barev na hedvábí
Obr 4	Zkouška barev na hedvábí
Obr 5	Skici
Obr 6	Skici
Obr 7	Skica šatů na modelce: Oheň
Obr 8	Skica šatů na modelce: Voda
Obr 9	Zkouška třetího modelu: Prázdnota

III.   Obrazová příloha k praktické části – konečné modely

Obr 1	Oheň: první typ vázání – pohled na přední díl
Obr 2	Oheň: první typ vázání – boční pohled
Obr 3	Oheň: první typ vázání – pohled na zadní díl
Obr 4	Oheň: druhý typ vázání – tříčtvrteční pohled
Obr 5	Oheň: druhý typ vázání – pohled na zadní díl
Obr 6	Oheň
Obr 7	Voda: pohled na přední díl
Obr 8	Voda: boční pohled
Obr 9	Voda: pohled na zadní díl
Obr 10	Voda
Obr 11	Prázdnota